

Buurtanalyse Zelem

2020

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Gebiedsbeschrijving	4
2.1	Situering van Zelem	4
2.2	Kaart van Zelem	5
2.3	Opsomming van de straatnamen	6
2.4	Ligging en mobiliteit	7
2.5	Een stukje geschiedenis	8
3.	Kwantitatieve analyse	12
3.1	Zelem in cijfers	12
3.1.1	Bevolking naar leeftijd	12
3.1.2	Huishoudens	13
3.1.3	Wonen	14
3.1.4	Basisuitrusting van Zelem	18
3.2	Maatschappelijke kwetsbaarheid	19
3.2.1	Kwetsbaarheid omwille van een beperkt inkomen	19
3.2.2	Kwetsbaarheid omwille van gezinssamenstelling	20
3.2.3	Kwetsbaarheid omwille van herkomst	22
3.2.4	Kwetsbaarheid omwille van werkloosheid	23
3.2.5	Een nieuwe generatie zorgen	24
3.3	Samenvatting kwantitatieve analyse Zelem	27
4.	Kwalitatieve analyse	28
4.1	Thuis voelen	28
4.2	Ontmoeting	31
4.3	Burenhulp	34
4.4	Zorg	35
4.5	Publieke ruimte en huisvesting	37
4.6	Samenvatting kwalitatieve analyse	41
5.	Aanbevelingen	47

1. Inleiding

De stad Halen wil inzetten op zorgzame buurten. Een zorgzame buurt is een plaats waar iedereen zich thuis voelt, waar er plaats is voor ontmoeting, waar buurtbewoners elkaar helpen, waar een professioneel zorgaanbod is afgestemd op de vraag en waar de publieke ruimte en huisvesting is aangepast.

De buurt die we in deze buurtanalyse onderzoeken beslaat het hele kerkdorp Zelem. De gemeente Halen heeft immers besloten om de gemeente in te delen in vier kerkdorpen en om de grootte van een buurt af te bakenen op het niveau van een kerkdorp. Om efficiënt te kunnen werken aan Zorgzame buurten is het namelijk noodzakelijk om die buurten niet te klein af te bakenen.

Het kerkdorp van weleer, waar heel het leven van de bewoners zich zowat afspeelde rond de kerk, is niet meer. Dit autonome kerkdorp is ondertussen vooral een woondorp geworden. Het kerkdorp heeft een pak van haar lokale voorzieningen verloren aan een veel ruimere regio. De sociale cohesie is gewijzigd. Bewoners wonen er nog wel, maar werken en winkelen hoofdzakelijk elders. Ook voor ontspanning blijven bewoners niet meer noodzakelijk in hun eigen kerkdorp. Dit zet de oorspronkelijke structuren waarin verenigingen, vrijwilligers, school, parochiezaal, buurtwerkingen, ... een essentiële rol vervulden onder druk.

Zelem is een kerkdorp met een rijke geschiedenis en uitstraling. Groen, rust en stilte zijn belangrijke troeven die verklaren waarom mensen hier komen en blijven wonen. De Zelemenaren vormen een hechte gemeenschap met een eigen identiteit. Deze identiteit is continu in ontwikkeling en bevat een aantal opportuniteiten en bedreigingen op het vlak van samenleven en zorgnoden. Naast de noden en kwetsbaarheden willen we in deze buurtanalyse ook aantonen dat er in Zelem veel kansen en opportuniteiten liggen.

Deze buurtanalyse is een momentopname op basis van de meest recente cijfergegevens, beschrijvingen, inlichtingen en ervaringen. Deze buurtanalyse kan echter niet alle gaande processen weergeven. Het geeft een indruk van de verschillende samenstellingen die terug te vinden zijn in de buurt en is een manier om naar Zelem te kijken, vanuit cijfers en interpretatie.

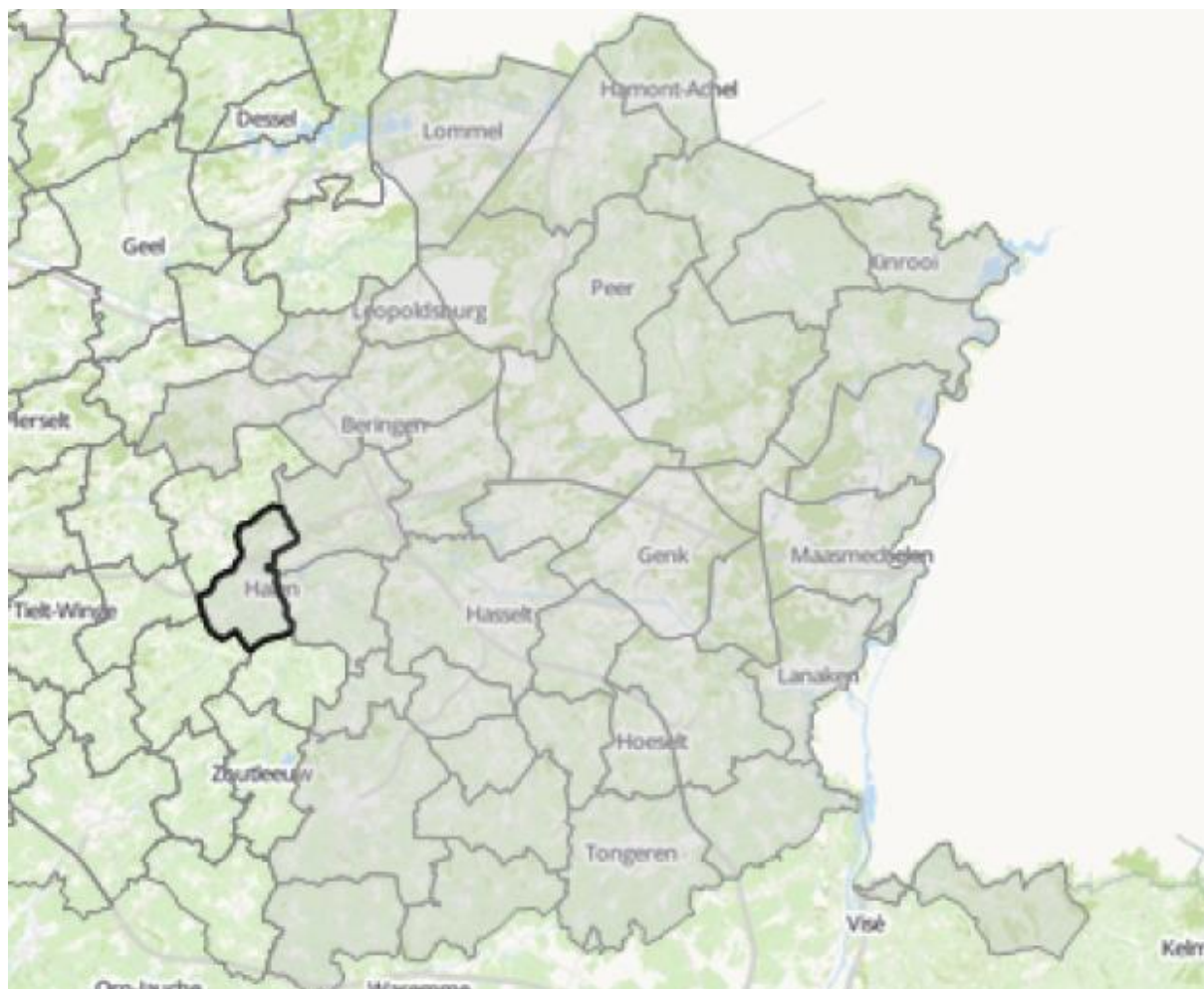
Met deze buurtanalyse trachten we een overzichtelijk rapport aan te bieden dat inzicht geeft in de demografische samenstelling, de leefbaarheid, het potentieel en de netwerken in Zelem. Het uitwerken van een welzijnsplan over buurtgerichte zorg vertrekt immers van een degelijke buurtanalyse.

Hoofdstuk 3 betreft een kwantitatieve analyse van de cijfers over Zelem. In hoofdstuk 4 trachten we aan de hand van een kwalitatieve analyse een beeld te schetsen van wat er leeft in Zelem. Het laatste hoofdstuk bevat onze aanbevelingen voor een welzijnsplan.

2. Gebiedsbeschrijving

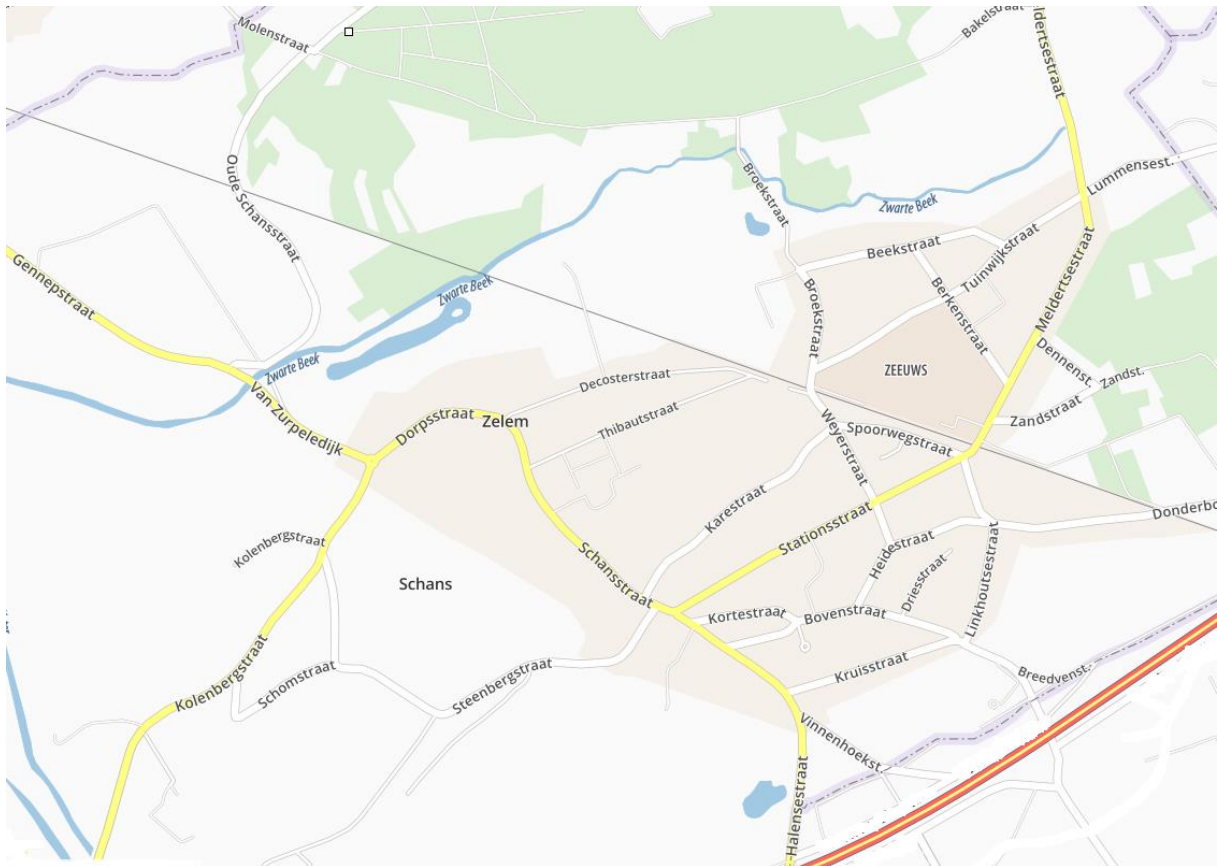
2.1 Situering van Zelem

Zelem is een deelgemeente en kerkdorp van Stad Halen, gelegen in het westen van Limburg, op de grens met Vlaams-Brabant.

Zelem is gelegen in het noorden van Stad Halen en wordt begrensd:

- In het noordwesten door Schaffen, deelgemeente van Diest
- In het noordoosten door Meldert, deelgemeente van Lummen
- In het oosten door Lummen
- In het zuiden en zuidoosten door Linkhout, deelgemeente van Lummen
- In het westen door Webbekom, deelgemeente van Diest
- In het zuidwesten door Zelk, een kerkdorp van Halen. Zelk is de enige rechtstreekse verbinding van Zelem met de rest van Halen

2.3 Opsomming van de straatnamen

B	H	S
Bakelstraat	Halensestraat	Schansstraat
Beekstraat	Heesstraat	Schomstraat
Berkenstraat	Heidesstraat	Schoolstraat
Beukenstraat		Sint-Jansbergstraat
Bovenstraat	K	Spoorwegstraat
Breedvenstraat	Karestraat	Stationsstraat
Broekstraat	Keerstraat	Steenbergstraat
	Kolenbergstraat	
D	Kortestraat	T
Decosterstraat	Kruisstraat	Thibautstraat
Dennenstraat		Tuinwijkstraat
Donderbosstraat	L	
Dorpsstraat	Linkhoutsestraat	V
Driesstraat	Lobosstraat	Van Zurpeledijk
	Lummensestraat	Vinnenhoekstraat
E	Meldertsestraat	
Eksterhoekstraat	Molenstraat	W
Galgebergstraat		Weyerstraat
Gennepestraat	O	
Gieterijstraat	Ottenbergstraat	Z
Goerebroekstraat	Oude Schansstraat	Zandstraat

2.4 Ligging en mobiliteit

Ligging

Eén van de redenen waarom mensen in Zelem willen wonen is de ligging. Via Zelk ben je vlot aan de oprit van de E314 en rijd je richting Lummen, dan ben je vlug aan het klaverblad, de wissel tussen de E314 en de E313. Je kan dus vlot alle richtingen uit. De voorwaarde is wel dat je je met de auto kan verplaatsen.

Mobiliteit

De bewoners van Zelem zijn sterk afhankelijk van hun auto. Voor wie niet kan of mag autorijden kunnen essentiële verplaatsingen zelfs problematisch worden. Dit wordt nog versterkt door het ontbreken van een buurtwinkel in Zelem.

De Lijn

Op de lijn 92 Diest - Heusden of Heusden - Diest rijdt er om het uur een bus op weekdays van 6u tot 20u, op zon en feestdagen een 4-tal bussen van ongeveer 12u tot 18u. Op werkdagen in de spitsuren, rond 7u, 8u en 16u is er ook de lijn 35C waarmee je richting Diest of Lummen kan pendelen.

Belbus

Zelem valt onder het Belbusgebied 735 Herk-de-Stad – Halen. In Zelem zijn 12 haltes voor de belbus:

Zelem Heidestraat (402718)	Zelem Sint-Lambertus (410089)
Zelem Heidestraat I (402685)	Zelem Sint-Vincentius (402669)
Zelem Kerk (402662)	Zelem Station (402730)
Zelem Linkhoutseweg (402725)	Zelem Stationsstraat (402733)
Zelem Meldertsestraat (402727)	Zelem Van Zurpeledijk (410057)
Zelem Schomstraat (402659)	Zelem Zandstraat (402681)

Reserveren kan via: <https://www.delijn.be/nl/belbus/limburg.html> of tel 011 85 03 00

Minder Mobielen Centrale (MMC)

De Minder Mobielen Centrale (MMC) is een **vervoersdienst** die beroep doet op actieve vrijwilligers voor het vervoer van minder mobiele personen, senioren en personen met een handicap. De dienst wordt door het OCMW georganiseerd in samenwerking met Taxistop.

Je kan, met je lidkaart, **van maandag tot en met vrijdag** beroep doen op de MMC voor bijvoorbeeld een ziekenbezoek, een doktersconsultatie, opname in een ziekenhuis, afhalen na een ziekenhuisverblijf, kiné, familiebezoek, boodschappen, ...

In Zelem maken een tiental mensen gebruik van de Minder Mobiele Centrale.

Bron: OCMW Halen

2.5 Een stukje geschiedenis

I.s.m. Geschied- & Heemkundige kring St.-Jansdal Zelem

De naam Zelem:

Etymologisch betekent Zelem zoveel als zalige woonst of een plek waar het goed is om wonen. Ook als je nu vandaag Zelem binnenrijdt word je verwelkomt met een bord “zalig Zelem”. Met het groen en de rust die de omgeving uitstraalt, ervaar je dat ook zo.

Zelem kende verschillende schrijfwijzen: Selechem, Salechem (1099-1138), Selichem (1265), Zeelem (1425), Zeelhem (1645) en uiteindelijk Zelem vanaf 1930.

Kapelletjes:

Op 9 februari was er te Zelem steeds een grote begankenis tot de H. Apollonia. Zij werd aanroepen tegen de tandpijn. Die dag was er ook kermis. Kapelletjes vind je in Zelem nog talrijk terug. Het geeft ook iets weer van de rijke geschiedenis van Zelem. Vandaag vinden de kermissen in Zelem elk jaar in juni en september plaats.

De kapel O.-L.-Vrouw ten Onrust in de boomgaard voor het St.-Jansbergklooster kent nog steeds een toeloop van moeders met schreiende of onrustige kinderen. Meestal offeren ze er een fopspeen of kledingstukje van de onrustige spruit. Vandaar ook de volkse benaming Schreeuw- of Tutterskapel.

In de vroege ochtend van 24 juni 1944 werd het hoofdkwartier van het Geheim Leger Limburg op de St.-Jansberg door Duitsers overvallen. Als aandenken van dit oorlogsfeit werd langs Kolenbergstraat een kleine herdenkingskapel opgericht.

Schoolgebouw:

Het monumentale schoolgebouw op het kerkplein draagt in zijn voorgevel het borstbeeld van koning Leopold II, de wapenschilden van Limburg en Zelem, en ingelegd in nis de opschriften “Onderwijs” en “Vooruitgang”. De school is een vijftiental jaren geleden vernieuwd, maar het voorste gedeelte van het gebouw is behouden gebleven. Omdat de school te klein werd, wordt er op dit moment weer bijgebouwd. In deze nieuwbouw is een multifunctionele zaal voorzien die buiten de schooluren ook door verenigingen kan gebruikt worden.

De pastorij:

De Munte of pastoor Campens uit de boeken van Ernest Claes verbleef de laatste 2 jaren van zijn leven bij zijn familie Minten te Zelem. Hij ligt naar aloude gewoonte begraven tegen de pastorijmuur.

Volgende pastoors woonden achtereenvolgens in deze pastorij: Jacobus Essers, Leopold Grieten, Louis Hendrix, Leo Raes, Karel Van Nooten, Jozef Ramaekers en Rik Coninckx.

Toen de laatste priester in Zelem vertrok, kwam de mooie pastorij vrij te staan. Tweeëntwintig jaar later is De Pastorie het kloppende hart van Zelem.

Tijdens de verbouwing van het schooltje aan de overkant zorgde de pastorij nog voor onderdak voor de kleuters. En een tijdlang deed het gebouw ook dienst als opvangtehuis voor het OCMW . In 2008 ontstond de vzw pastorie. Van de 21 socio-culturele verenigingen die Zelem rijk was, zaten er 19 in de algemene vergadering. Vanuit een zoeken naar de juiste invulling en plaats van de vzw pastorie begonnen ze te schrijven aan het project 'Zalig Zelem – grensverleggend dorp'.

Het project ontstond rond het idee van een herberg. Vandaag is De Pastorie echter veel meer dan dat. Het is een brasserie, vergaderzalen, een vakantiewoning, het vertrekpunt van enkele wandelingen, een openbaar toilet en een aangename tuin mét moestuin.

Ook worden er activiteiten georganiseerd zoals een naaicafé, een breicafé, een dorpsrestaurant, een moestuincafé. Verenigingen van Zelem kunnen ten allen tijde gebruik maken van de zalen. Ook het

jaarlijkse oldtimertreffen kan rekenen op veel volk. De pastorie is vooral een ontmoetingsplaats. Sinds april 2020 kwamen er nieuwe uitbaters in de brasserie en volgde er een naamsverandering. De brasserie heet voortaan “Huize Nassau”.

Oudere boerderijen:

De Donkelhoeve uit de serie “Wij heren van Zichem” is in feite de hoeve Oude Pastorij in de Schomstraat te Zelem.

Oudere boerderijen hadden meestal een naam, in Zelem was dit niet anders: Grasop, Verbrande Winning, Eksterhoekhoeve, Geesthuishoeve, Donderboswinning, Loboshoeve, Sandhoeve of Bakelhoeve, hoeve Oude Pastorij, ... Een aantal van deze boerderijen zijn gerenoveerd en bestaan nog.

Café's:

De oude Zelemse herbergen of café's hadden meestal een naam, zoals: Transvaal, De Haan, De Schaapskooi, De Ster, De 3 gapers, De Schans, De Afspanning, 't Hoekske, Sportvrienden, Salamander, ... Zo waren er tal van cafés in Zelem.

Vandaag de dag is er in Zelem naast Huize Nassau, de cafetaria van de sporthal en de cafetaria van de tennisclub enkel nog café Nora overgebleven.

School en Kindertehuis:

Aanvankelijk kwamen de zusters van St. Vincentius (Kindertehuis) begin 1900 op verzoek van de pastoor en de burgemeester naar Zelem om onderwijs te geven aan de meisjes van het dorp. Een vijftigtal jaren geleden waren er in Zelem nog drie schooltjes, een jongensschool, een meisjesschool en een schooltje voor bijzonder onderwijs van het kindertehuis. Nu vandaag in 2020 is er in Zelem één gemeentelijke lagere basisschool.

Op het Weezenhuis of Kindertehuis te Zelem verbleven ooit tot 500 kinderen, toevertrouwd aan slechts 28 zusters. Vandaag is er nog steeds een kindertehuis Sint-Vincentius actief als organisatie binnen de bijzondere jeugdzorg.

Kiosk:

De oude houten kiosk met strooien dak werd omstreeks 1932 vervangen door de huidige. Burgemeester Ramaekers liet de gietijzeren kolommen en afsluiting kosteloos in zijn fabriek vervaardigen. Alleen het gewicht van het ijzer diende betaald te worden. Vandaag is deze kiosk nog steeds een *prachtig stuk erfgoed van Zelem*.

Lobos kasteel:

In 1456 werd het Lobos kasteel te Zelem, dat aan Jan Vilters toebehoorde, geheel verwoest door de hertog van Kleef. Het Lobos, nu vandaag circa 28 ha groot, ligt ten noordoosten van de dorpskern, op de zuidelijke oever van de Zwartebeek, in zeer natte valleigronden. Het fraaie giet- en smeedwerk van inrijhek, brugleuningen, poortjes en balkons verleent een specifiek karakter aan het domein. Het Lobos is vanaf het zuiden bereikbaar via een gekasseide toegangsreef van Amerikaanse eik, onderbroken door de spoorlijn. In de as ligt het smeedijzeren toegangshek tussen vierkante pijlers van baksteen met uitspringende sokkel en geprofileerde dekplaat, uit de laatste jaren van de 19de of de eerste jaren van de 20ste eeuw. Het wit geschilderde poorthek is een spijlenhek met gebogen beloop naar de hogere makelaar, versierd met krulwerk en met ronde spijlen en onderspijltjes.

Wapenschild Zelem:

De schepenen van Zelem zegelden in 1434 met twee dwarsbalken en een vrijkwartier beladen met twee balken en een geblokte zoom. Het KB van 20 december 1904 heeft dit wapen aan de gemeente toegekend.

Waterburcht:

Binnen de inmiddels verdwenen grote bocht van de Demer onder de St.-Jansberg stond ooit een waterburcht. Kastrale benamingen ter plekke als Riddersberg of Borchbeemden herinneren eraan. Volgens de kroniek van de abdij van St.-Truiden woonden de ouders van St.-Trudo in 620 op de waterburcht van Zelem. Vader Wibo ontleende zijn naam aan Webbekom (Wiboldheim) en moeder Adela, een heilige, werd begraven onder het hoofdaltaar van de nabijgelegen kerk van Zelem.

St.-Jansbergklooster:

In het St.-Jansbergklooster te Zelem verbleven van 1329 tot 1795 Kartuziers, een nog bestaande strenge contemplatieve orde. Tijdens de Franse Revolutie werden de monniken verdreven en keerden nooit meer terug naar hun klooster te Zelem. De oude kapel in de binnenhof van het St.-Jansbergklooster dateert mogelijk van 1459. Verondersteld wordt dat dit gebouw de sacristie of kapittelzaal was van de Kartuziers. Pieter Doorlant (+1507), monnik in het Kartuizerklooster te Zelem, schreef het gekende zinnespel: Den Spyeghel der Salicheyt van Elckerlyc. De Zelemse Kartuziers hadden binnen de muren van de stad Diest een refugie op 11 are grond. In tijd van oorlog was dat hun toevluchtsoord.

Na de Franse Revolutie, nadat de Kartuziers noodgedwongen vluchtten, verjaagd door aanvallen en plunderingen, kwam het in handen van kasteelheren die het stille klooster veranderden in een riant oord voor rijke, adellijke feesten. Kloostercellen, kerk en gaanderij werden afgebroken en de resterende gebouwen als kasteel verbouwd.

In 1928 brachten de Zusters Dominicanessen de gewijde stilte weer terug. Zij kwamen vanuit Dinant via Kermt naar Zelem. Als een zelfstandige Vlaamse stichting verbleven ze als slotzusters in het St.-Jansbergklooster van 1928 tem 1993. De slotzusters waren graag gezien door de mensen van Zelem.

Pater D' Haese, o.p., verwoordde het als volgt in zijn homilie bij het afscheid van de zusters:

“Hier leven zusters die het lief en leed van de parochie kennen. Ze nemen het ter harte, een geboorte, een communiefeest, een examen, een zieke hier en daar, een sterfgeval. En tevens slaan ze hun vleugels uit om het wereldgebeuren te dragen en te schragen. Men komt ze niet tegen op straat maar des te meer hebben ze een open kijk op kerk en wereld ... ”.

Nu vandaag biedt het Sint-Jansbergklooster een tot de verbeelding sprekend kader voor allerlei evenementen, bedrijfs- en privéfeesten, seminaries en workshops.

Heer van Zelem:

Filips-Willem, prins van Oranje Nassau (1584-1597), was heer van Diest en Zelem. Hij ligt begraven in de St.-Sulpitiuskerk te Diest en was de oudste zoon van Willem I, beter bekend als Willem de Zwijger. Constantijn Huygens (1649-1689), voorname klassieke dichter, was privé-secretaris van Willem II van Oranje. Voor bewezen diensten werd hij heer van Zelem.

Niettegenstaande de meeste heren van Zelem ook heer waren van de hertogenlijke Brabantse stad Diest, bleef Zelem grondgebied van het graafschap Loon.

Verffabriek Mathys:

Martin Mathys startte in 1845 een vernisfabriek op de Kolenberg te Zelem. De kinderen Mathys hebben generatie na generatie de fabriek verder uitgebouwd tot een verfproducent met wereldvermaardheid. In 1992 werd het familiebedrijf overgenomen door de Amerikaanse groep RPM.

Gieterij:

Leopold Cruls, stichter van de kunst(brons)gieterij gebroeders Cruls, was ook burgemeester van Zelem (1885-1901).

Jan Ramaekers, huwt in 1889 Valentine Cruls, dochter van Leopold. Hij was hoofdonderwijzer te Zelem van 1884 tem 1889. Hij volgt zijn schoonvader op als eigenaar van de NV Gieterijen Gebroeders Cruls (1899) en als burgemeester van Zelem (1902-1930). In 1904 werd hij verkozen als provincieraadslid van Limburg en in 1913 tot katholiek volksvertegenwoordiger. Jan overleed op 28 augustus 1930. Zijn zoon Max werd eigenaar van de gieterij en burgemeester van Zelem van 1930 tem 1959 en was senator van 1946 tem 1949.

Graaf Moens de Fernig stak tijdens WO II kapitaal in de noodlijdende ijzergieterij van Zelem en werd de nieuwe eigenaar. Max Ramaekers bleef directeur van de gieterijen, vanaf 1955 onder de naam MOENS & Cie. Georges Moens was tijdens de regering Spaak (1946-1949) minister van Ravitaillering en Invoer. Daarna van Buitenlandse Handel. Was ook coördinator van het Marshall-plan in België en kreeg voor zijn verdienstelijke bijdrage de titel van baron. Van 1951 tem 1959 was hij commissaris-generaal van de regering bij de wereldtentoonstelling van 1958 te Brussel. In 1959 verhief de koning baron Moens tot graaf en hij voegde de adellijke naam van zijn tweede vrouw Christiane van der Wallen de Fernig toe aan zijn eigen naam. Hij stierf op zijn landgoed "het Bleuterveld" te Zelem op 16 augustus 1978.

In 1980, enkele jaren na de dood van graaf Moens de Fernig, worden de N.V. Werkhuizen en gieterijen van Zelem, Moens & Cie, failliet verklaard

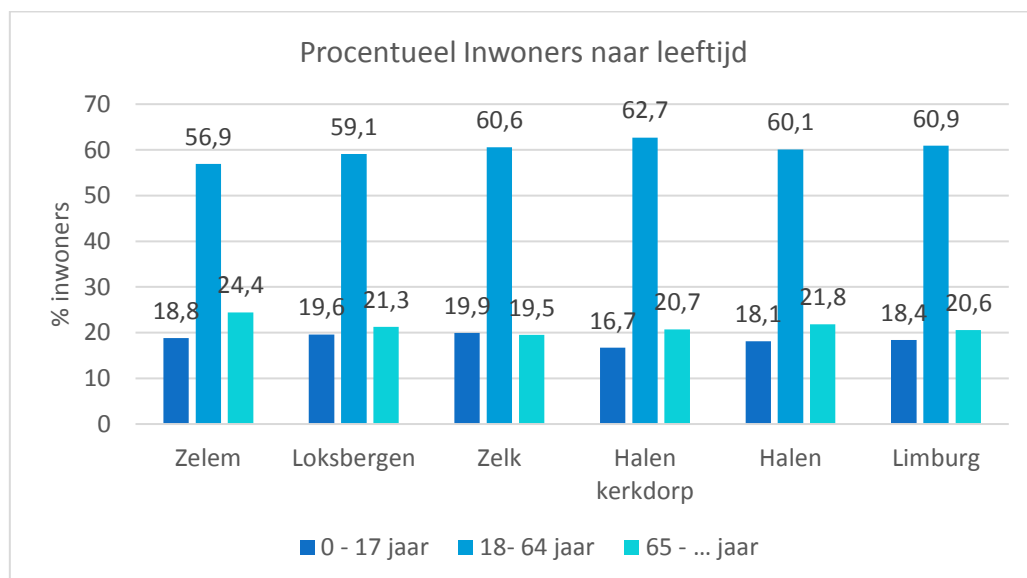
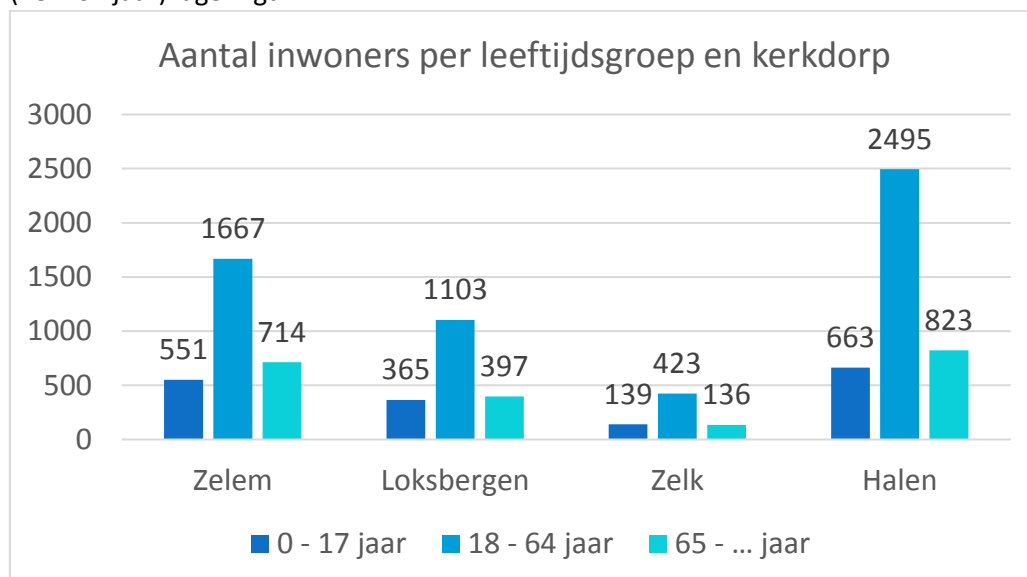
Vandaag de dag is het terrein aan de Meldertsestraat een bedrijventerrein waar een tiental bedrijfjes gehuisvest zijn.

3. Kwantitatieve analyse

3.1 Zelem in cijfers

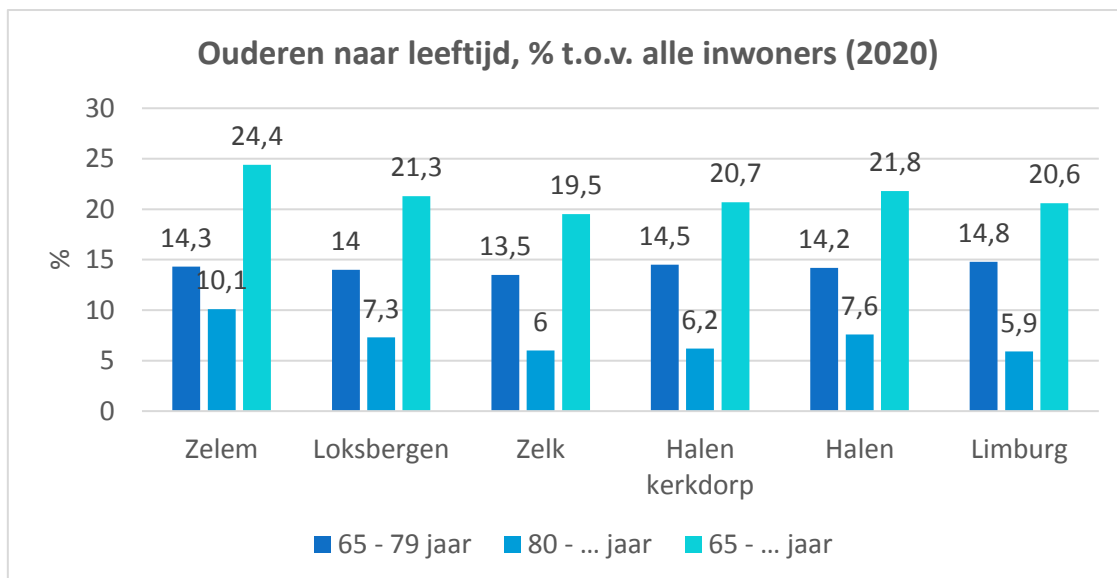
3.1.1 Bevolking naar leeftijd

Zelem telt 2932 inwoners waarvan 714 of 24,4% + 65 jarigen. Dat is beduidend meer dan het gemiddelde van gans Halen en Limburg. Daar tegenover staat dat de actieve bevolking (18 – 64 jaar) lager ligt.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In volgende grafiek kun je zien dat de extra vergrijzing t.o.v. Halen en Limburg vooral terug te vinden is bij de + 80 jarigen. We zouden kunnen spreken van een extra vergrijzing binnen de vergrijzing. Dit is vooral te verklaren door de aanwezigheid van een WZC in Zelem. Toch kan je zien dat voor gans Halen het percentage + 80 jarigen 1,2% hoger ligt dan het gemiddelde in Limburg.

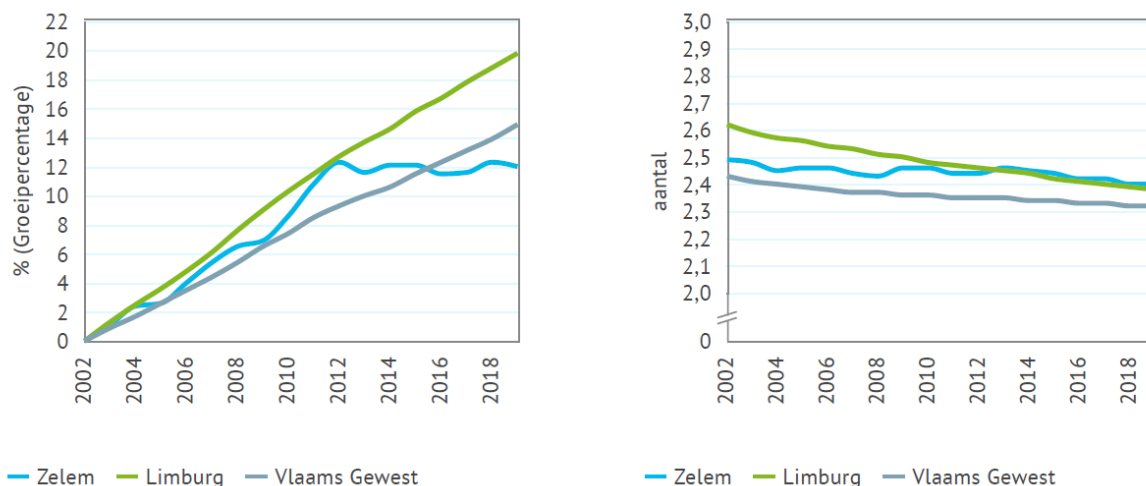
3.1.2 Huishoudens

Van de 2.932 inwoners van **Zelem** wonen in totaal **2.795 mensen in private huishoudens** (2020). De overige 137 wonen in collectieve huishoudens, zoals rusthuizen, instellingen, etc.

In totaal gaat het om **1.169 private huishoudens**.

In de eerste grafiek tonen we de totale groei van het aantal huishoudens sinds 2000. Je ziet dat het aantal huishoudens in Zelem sinds 2012 niet meer toeneemt. De tweede grafiek toont hoe de gemiddelde huishoudgrootte in dezelfde periode evolueerde. Om de relatief kleine veranderingen duidelijker zichtbaar te maken, begint deze grafiek doorgaans niet op nul.

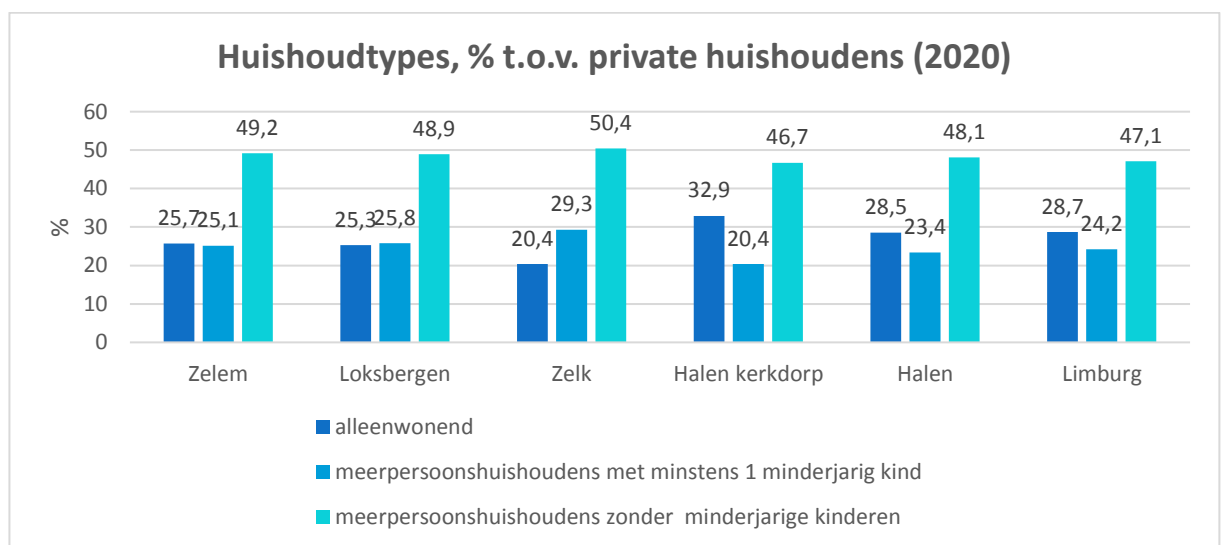
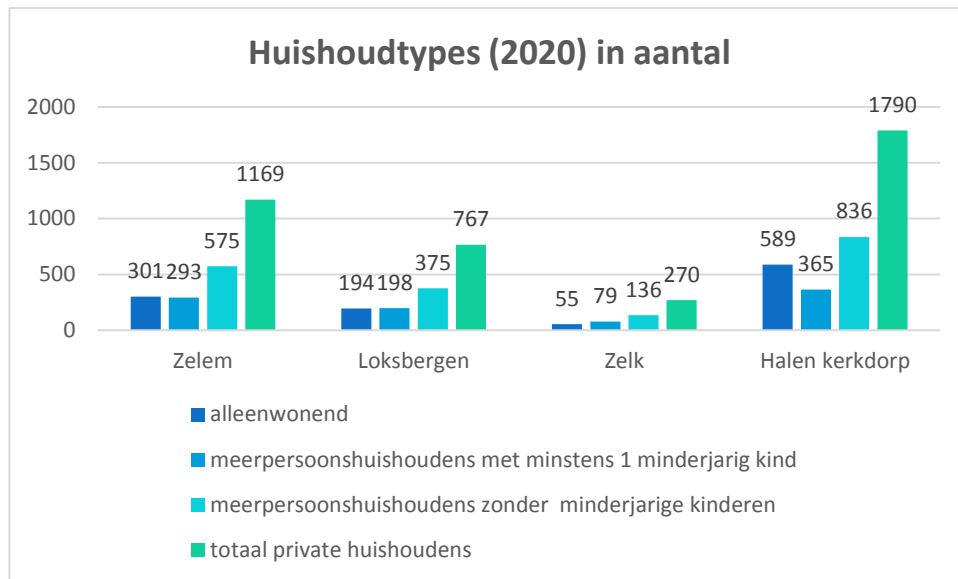
De woonstabiliteit is 94%, dat zijn de huishoudens die op dezelfde plaats zijn blijven wonen. Dit is iets meer dan het gemiddelde voor Limburg, 92%.

Bron: Kadaster & Rijksregister / provincies.incijfers.be

We delen huishoudens op in drie types. We kijken naar alleenstaanden, meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen en andere types meerpersoonshuishoudens.

We tellen enkel minderjarige kinderen mee als deze ook een relatie als kind hebben met het gezinshoofd.

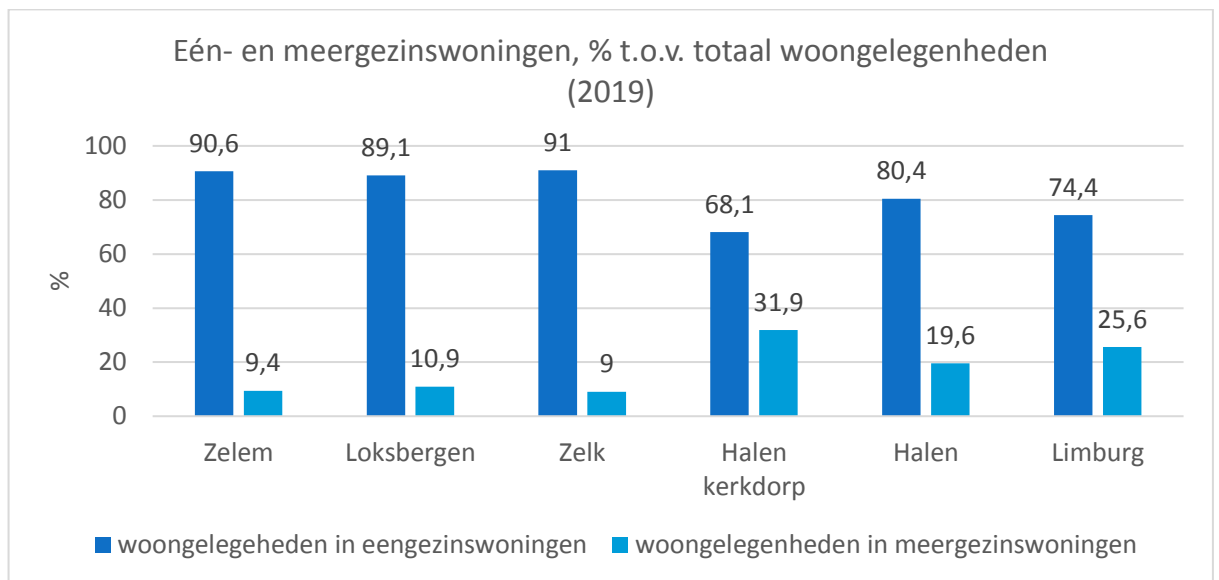
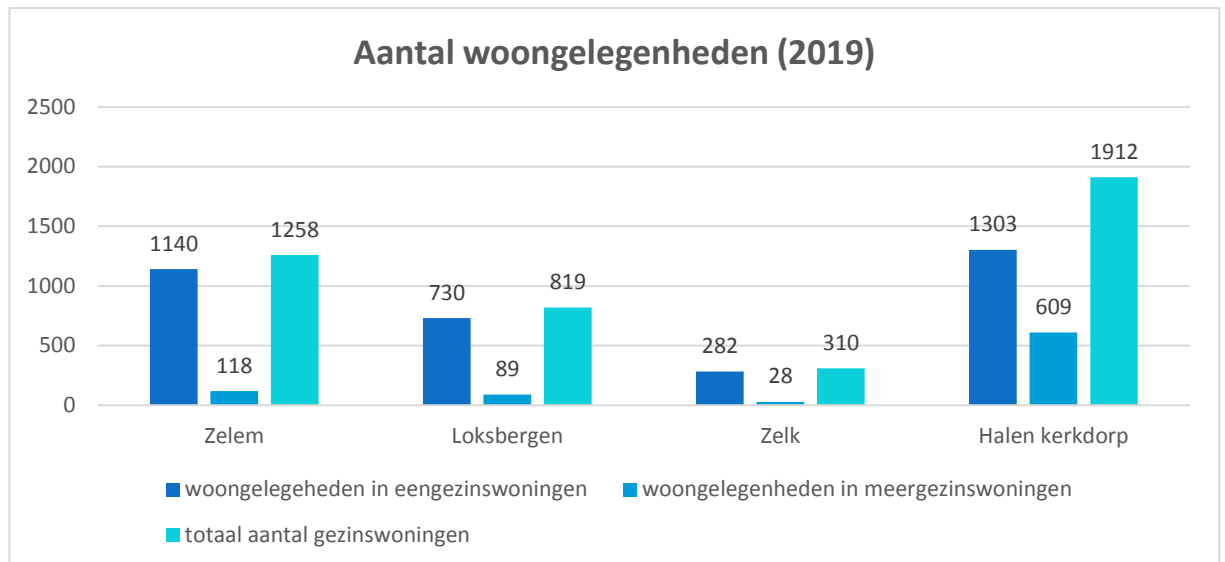

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In deze laatste grafiek valt op dat 25,7% van de huishoudens in Zelem bestaat uit alleenstaanden. Een tendens die de laatste jaren sterk is toegenomen en die je ook in Halen, Limburg en Het Vlaams Gewest terugvindt.

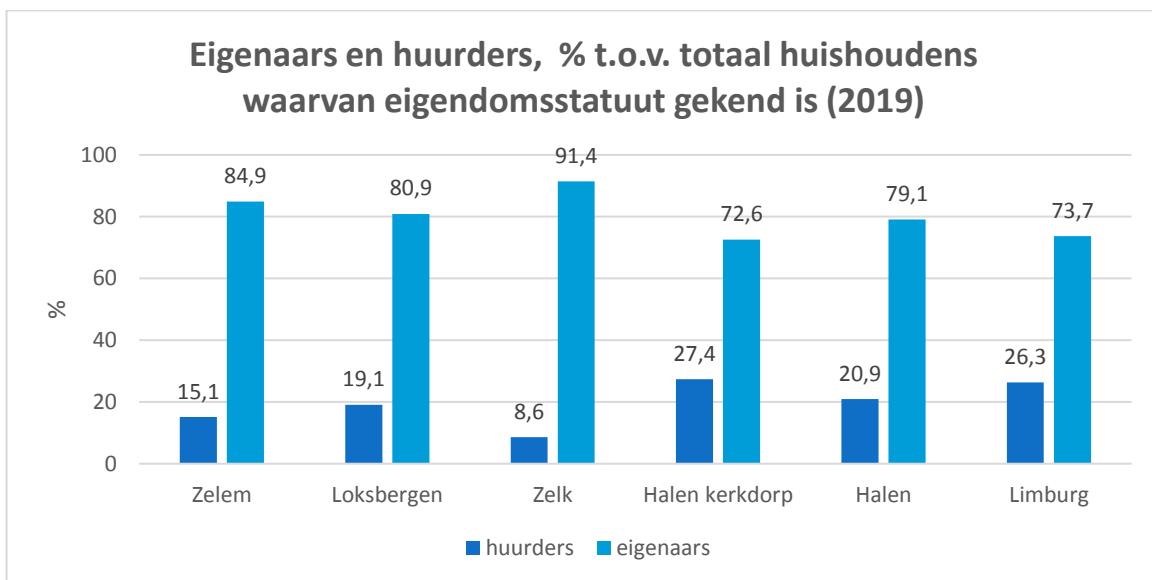
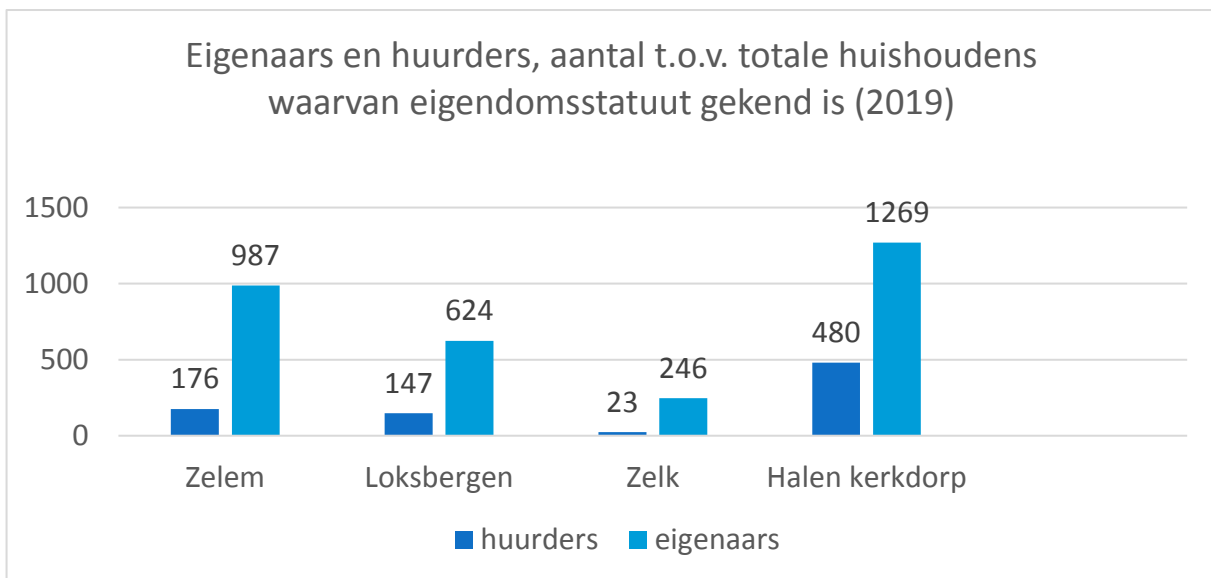
3.1.3 Wonen

In Zelem zijn er 1258 woongelegenheden. Hiervan zijn er 1140 woongelegenheden in een eengezinswoning en 118 in een meergezinswoning. Een 'eengezinswoning' wordt beschouwd als een afzonderlijk gebouw dat hoofdzakelijk bestemd is voor de huisvesting van één gezin. Een 'meergezinswoning' is een woning die samen met andere woonruimten een geheel pand vormt. Hieronder vallen flats, galerij-, portiek-, beneden- en bovenwoningen, appartementen en woningen boven bedrijfsruimten.

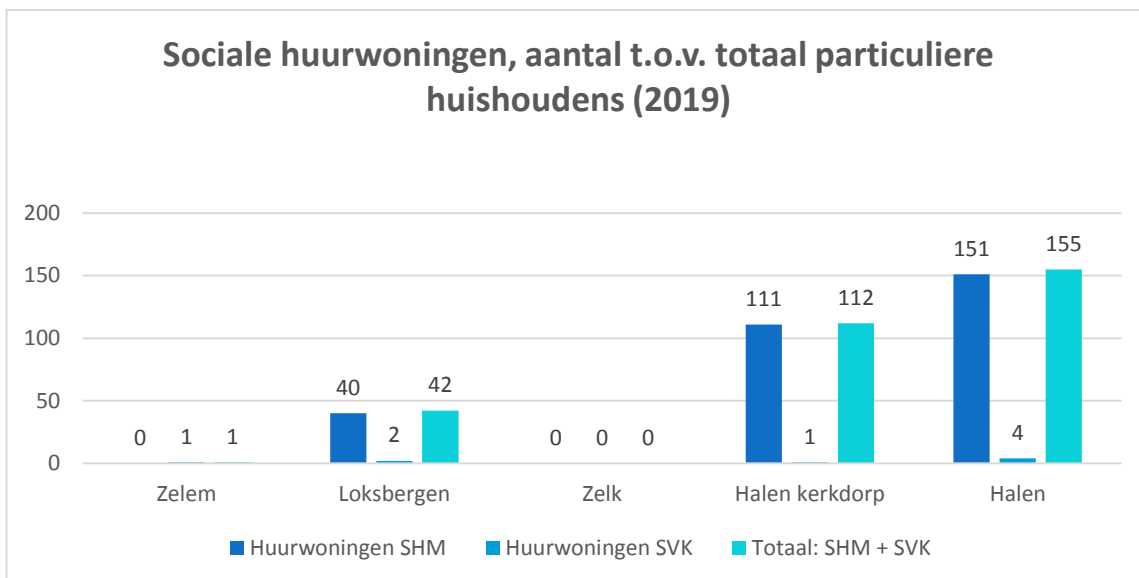
Bron: Kadaster & Rijksregister / provincies.incijfers.be

Uit deze grafiek kan je afleiden dat er in Zelem weinig appartementen en studio's zijn in vergelijking met Halen en het gemiddelde in Limburg. Dat zou problemen kunnen geven voor de alleenstaanden om een gepaste woning te vinden.

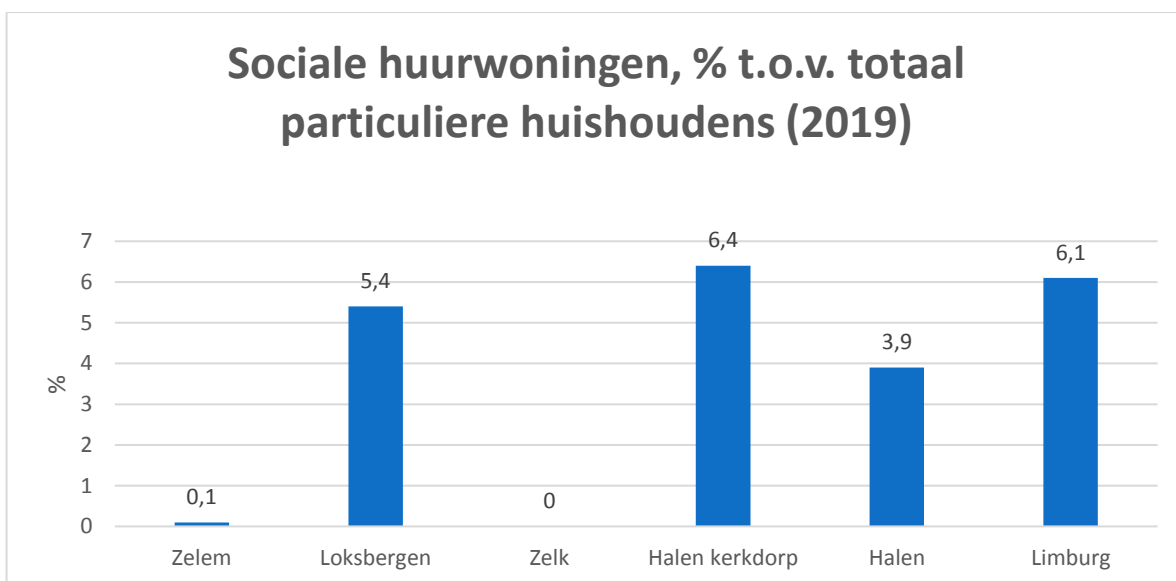
Bron: Kadaster & Rijksregister / provincies.incijfers.be

Uit de twee voorgaande grafieken kunnen we afleiden dat er procentueel gezien beduidend minder woningen te huur zijn in vergelijking met Halen en Limburg. Dit zou een probleem kunnen zijn zowel voor jongeren die uit het ouderlijk huis weg willen en in Zelem een woonst zoeken om alleen of samen te wonen, als voor mensen die financieel niet in de mogelijkheid zijn om een woonst te kopen. Zij zijn genooddaakt om te huren.

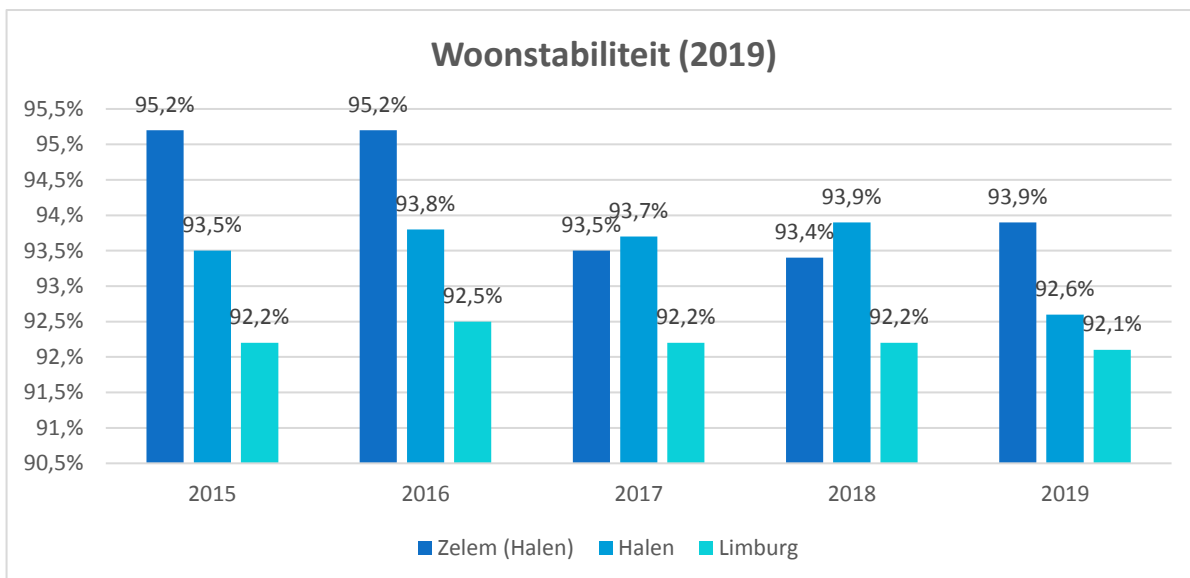
Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen / provincies.incijfers.be

In Zelem is slechts één sociale huurwoning. Gezinnen met een nood aan een sociale woning kunnen in Zelem nauwelijks terecht.

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen / provincies.incijfers.be

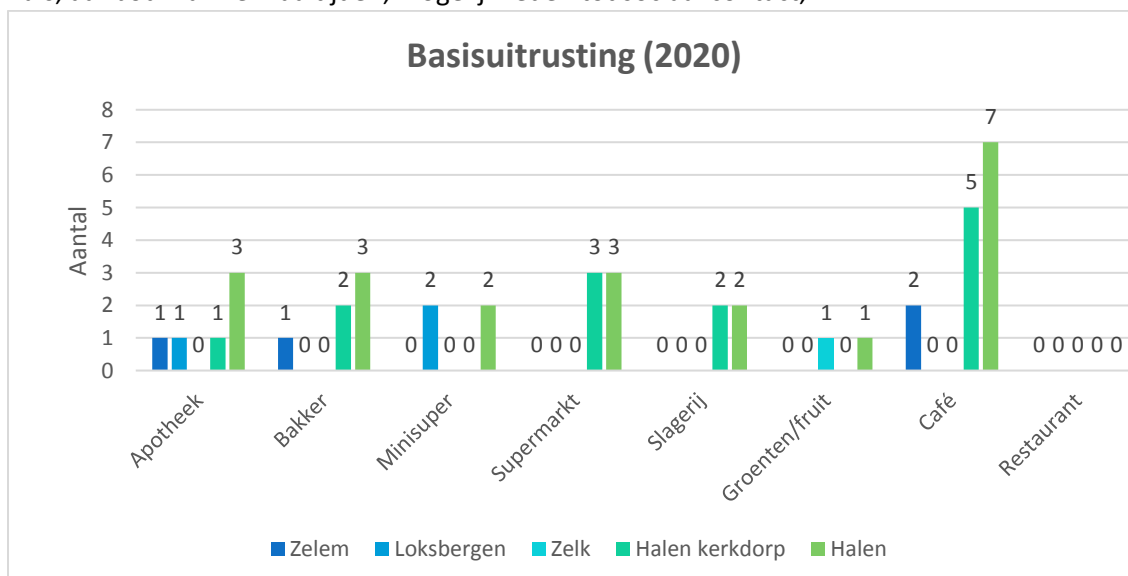
De woonstabiliteit geeft het aantal huishoudens weer die op hetzelfde adres wonen als vorig jaar. Uit onderstaande grafiek blijkt dat er in Zelem iets minder verhuizingen zijn in vergelijking met het gemiddelde in Halen en Limburg.

Bron: Rijksregister / provincies.incijfers.be

3.1.4 Basisuitrusting van Zelem

Als laatste onderdeel van de buurtverkenning, focussen we op de aanwezigheid van detailhandelszaken. We bekijken vooral een aantal zaken die we als basisuitrusting van een wijk/buurt beschouwen: bakker, slagerij, groenten- en fruitzaak, minisuper- of supermarkt, apotheek, café en restaurant. De aanwezigheid van deze zaken speelt enerzijds een rol in de beoordeling van de leefbaarheid van een buurt/wijk. Anderzijds worden vanuit dergelijke lokale handelszaken vaak initiatieven genomen ten opzichte van de buurt en de buurtbewoners, die het leven soms makkelijker maken, bv. leveren van boodschappen aan huis, aanbod warme maaltijden, mogelijkheden tot sociaal contact, ...

Bron: Locatus / provincies.incijfers.be

3.2 Maatschappelijke kwetsbaarheid

Specifieke bevolkingsgroepen lopen meer risico dan andere om in een zwakkere sociaal-economische positie terecht te komen. Zo zijn éénuoudergezinnen kwetsbaarder dan gezinnen met twee volwassenen, is er een duidelijke kloof tussen huurders en eigenaars, hebben mensen met een vreemde herkomst een groter risico op kansarmoede, hebben laagopgeleiden het moeilijker op de arbeidsmarkt dan hoogopgeleiden.

Een beperkte set van indicatoren is beschikbaar op niveau van Zelem.

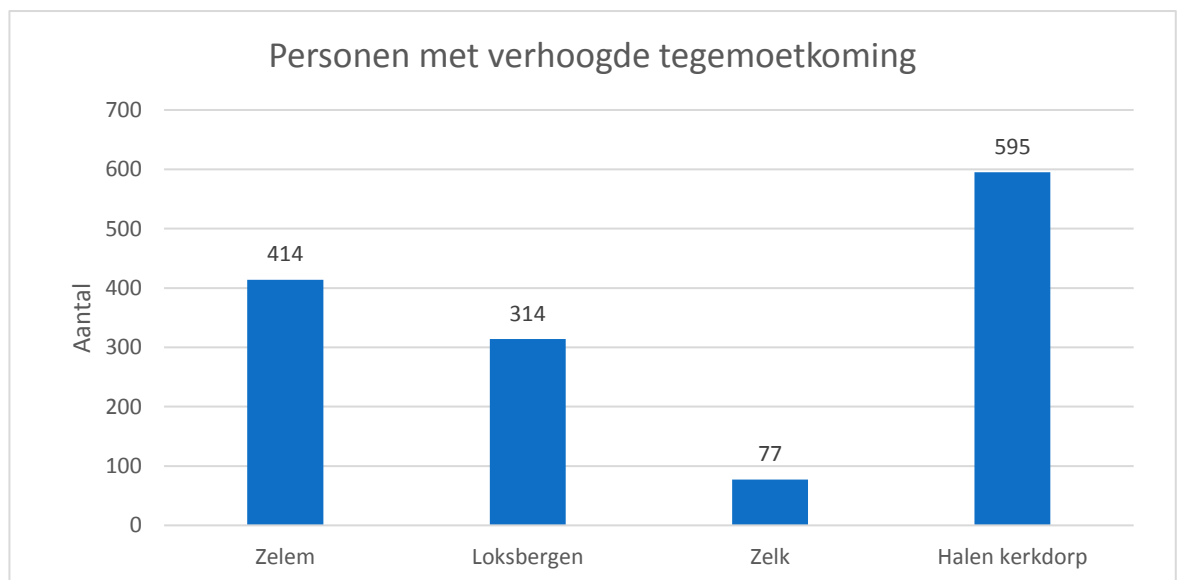
3.2.1 Kwetsbaarheid omwille van een beperkt inkomen

De verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen. Het aantal rechthebbenden op deze tegemoetkoming, en het aantal personen dat daarvan ten laste valt, is dus een goede indicator om een inschatting te maken van de groep met een laag inkomen.

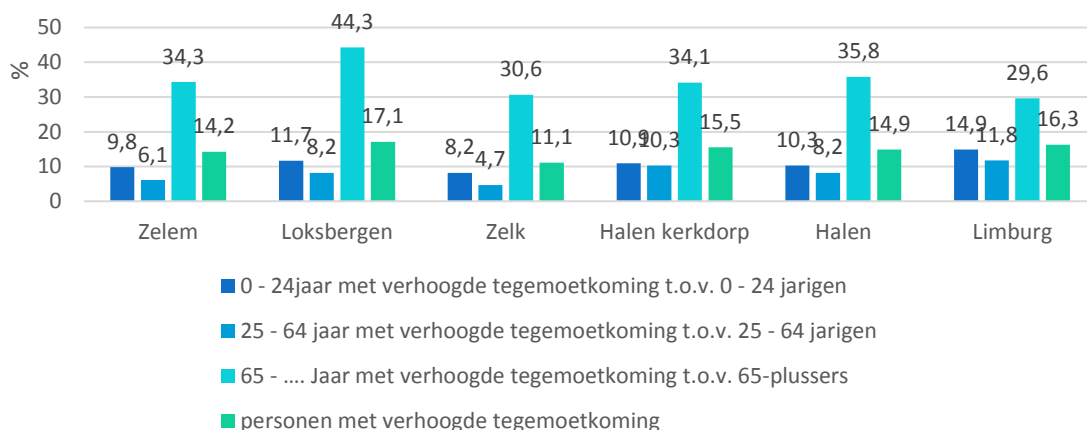
Deze indicator is, zeker voor de groep jonger dan 65 jaar, een goede indicator voor een fragiele socio-economische status.

Bij de oudere bevolking is dit minder het geval omdat het netto belastbaar inkomen bij 65-plussers niet altijd goed overeenkomt met het reëel beschikbaar inkomen (er wordt geen rekening gehouden met aanvullende pensioenen, roerende inkomsten en het kadastraal inkomen). Omdat de verhoogde tegemoetkoming de enige inkomensindicator is die we hebben op buurt- of wijkniveau wordt deze hier besproken.

In Zelem zijn er 414 verzekerden in de ziekteverzekering met een verhoogde tegemoetkoming. Dit betekent dat 14,2% van de personen in de ziekteverzekering een verhoogde tegemoetkoming krijgt.

Verhoogde tegemoetkoming, % t.o.v. alle verzekerden in de ziekteverzekering (2018)

Bron: Inter Mutualistisch Agentschap / provincies.incijfers.be

Het aantal + 65 jarigen met verhoogde tegemoetkoming ligt procentueel beduidend hoger dan gemiddeld in Limburg. In Loksbergen en Halen is dit zelfs nog hoger.

Kwetsbaarheid omwille van ondersteuning door het OCMW

In Zelem zijn 6 huishoudens die leefloon ontvangen, 7 in budgetbeheer en 1 huishouden in Collectieve Schulden Regeling (CSR). Er zijn 17 gezinnen die gebruik maken van een voedselpakket. Vijf gezinnen maken gebruik van een niet-beschermde budgetmeter.

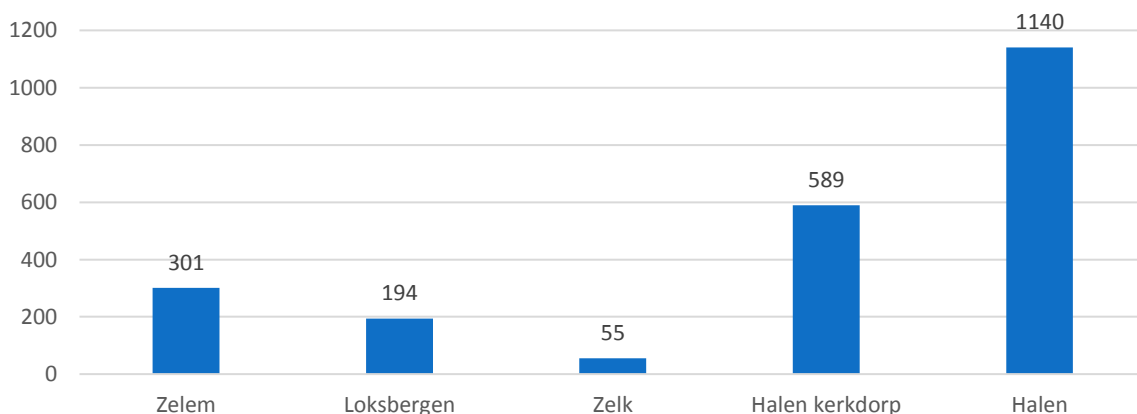
Bron: OCMW Halen

3.2.2 Kwetsbaarheid omwille van gezinssamenstelling

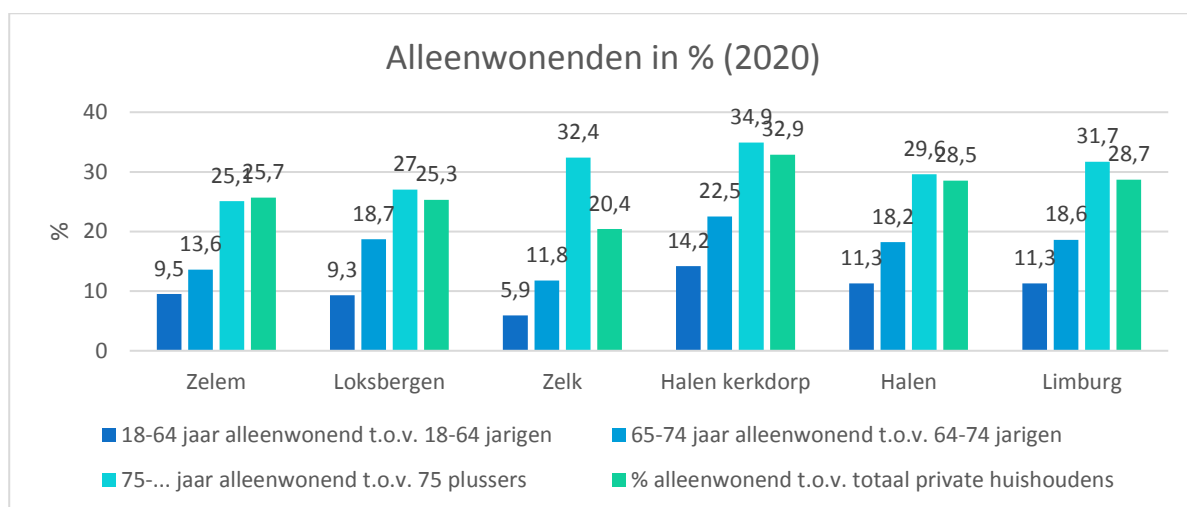
Er zijn 2 gezinstypes die het uitgesproken moeilijker hebben, de alleenwonenden en de eenoudergezinnen.

In Zelem zijn er 301 alleenwonenden. Dit betekent dat 25,7% van de private huishoudens uit 1 persoon bestaat.

Alleenwonenden, aantal t.o.v. totaal private huishoudens (2020)

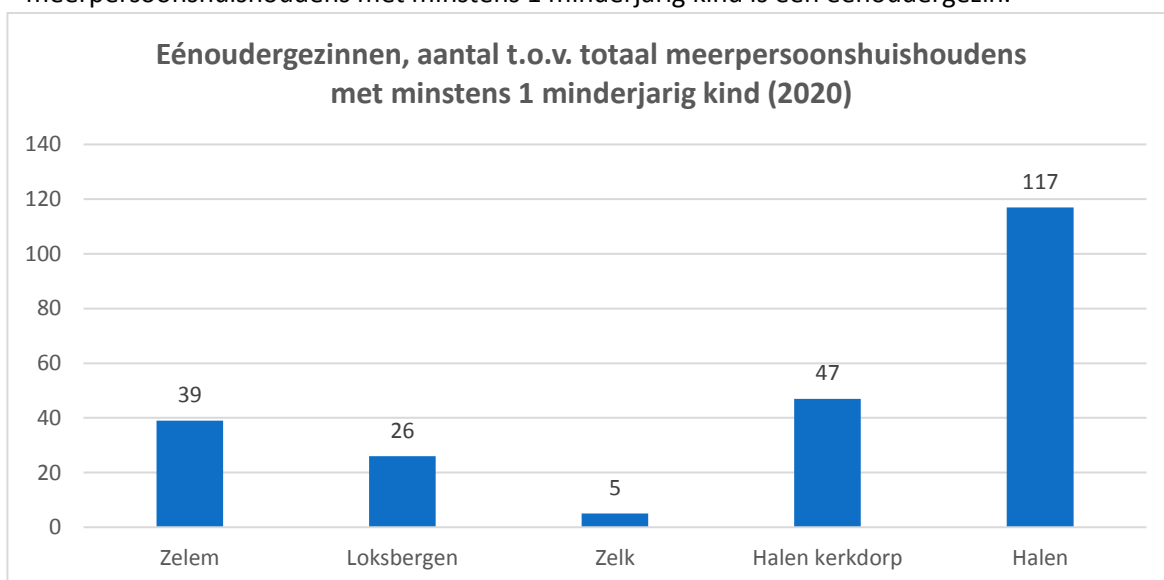
Van deze 25,7% huishoudens zijn er 13,6% alleenstaanden tussen 18 en 64 jaar en 12,1% is ouder dan 65 jaar. Vermits er in Zelem weinig kleine woningen, appartementen of studio's zijn, kan je hier uit besluiten dat de meerderheid van de alleenstaanden in een gezinswoning wonen.

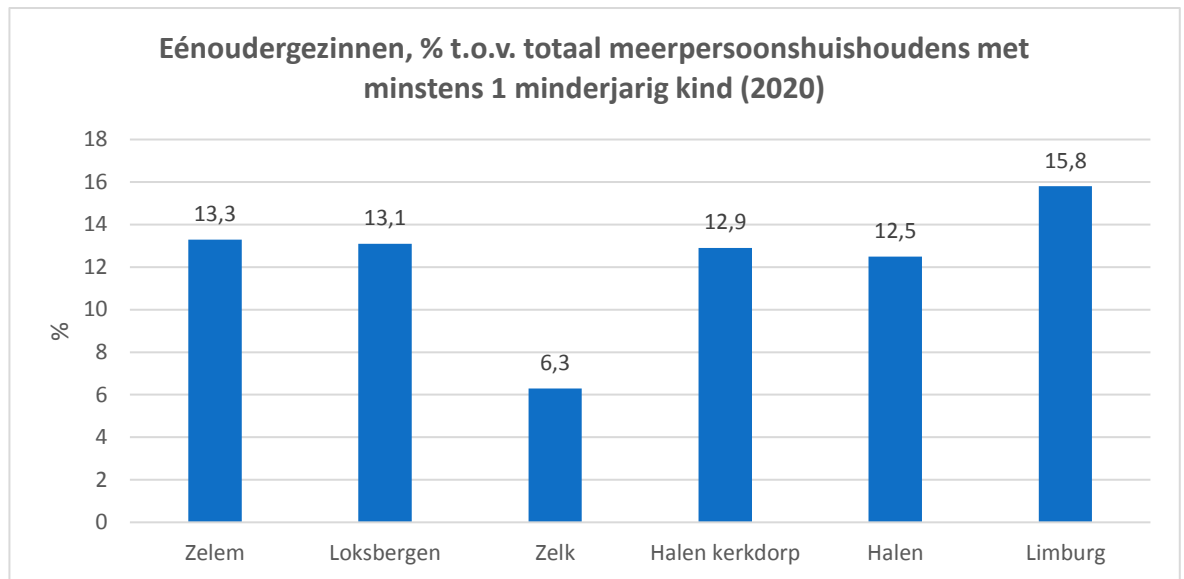

Bron: Rijksregister / provincies.incijfers.be

In Zelem zijn duidelijk minder alleenwonenden dan in Halen en gemiddeld in Limburg.

Zelem telt 39 éénooudergezinnen met minstens 1 minderjarig kind. 13,3% van de meerpersoonshuishoudens met minstens 1 minderjarig kind is een éénooudergezin.

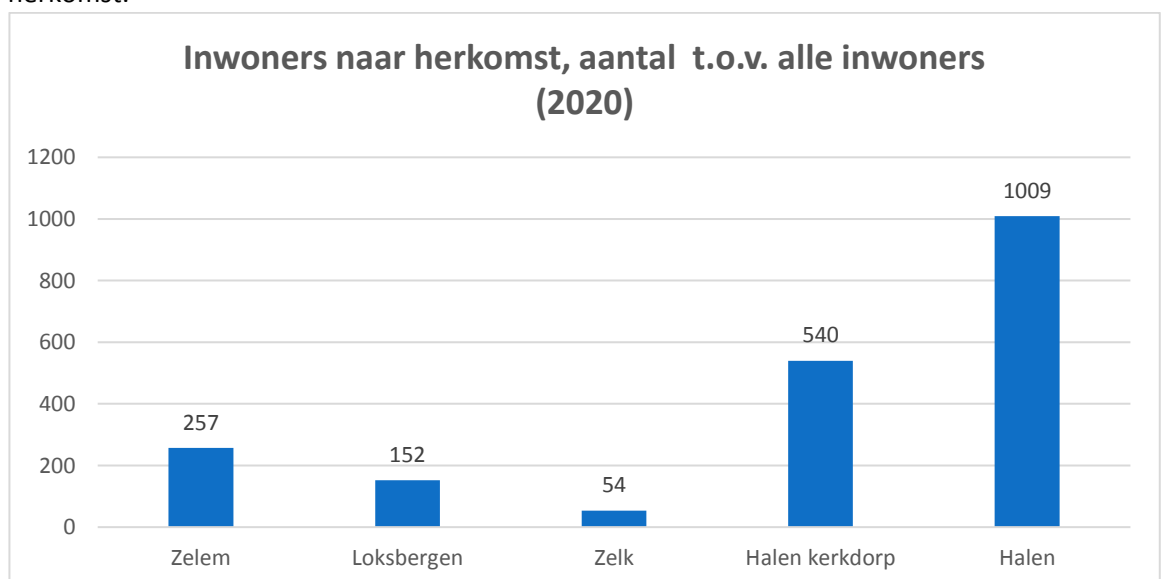

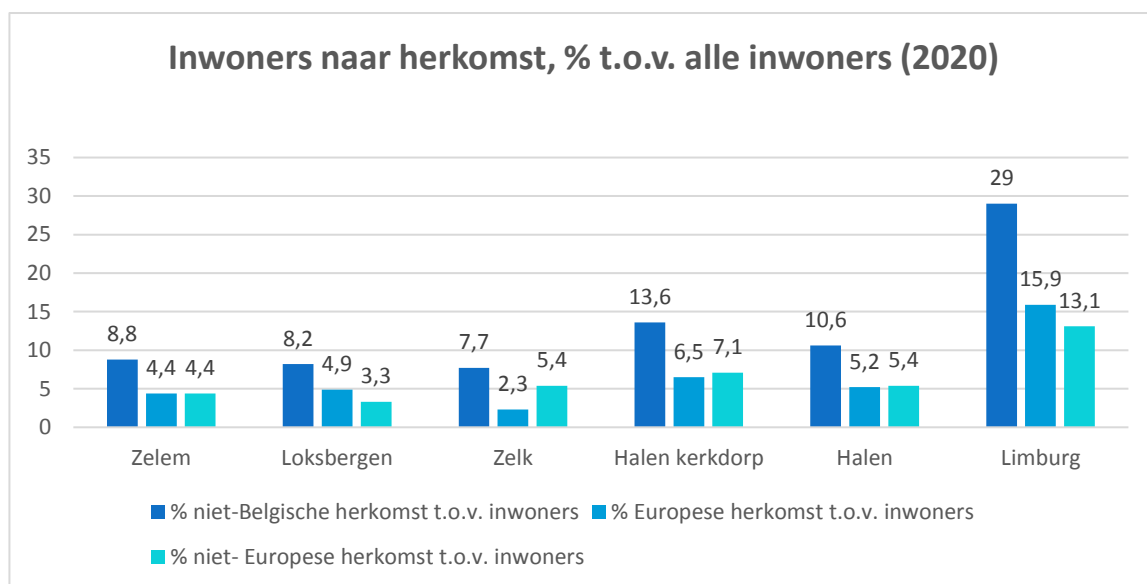
Bron: Rijksregister / provincies.incijfers.be

3.2.3 Kwetsbaarheid omwille van herkomst

Het armoederisico van volwassenen die geboren zijn buiten de EU is vier keer hoger dan dat van volwassenen die in België geboren zijn (European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)). Onderstaande grafiek geeft het aantal/aandeel inwoners met een andere dan een Belgische herkomst. Concreet gaat het over personen die bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of waarbij minstens één van de ouders bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat.

Zelem telt 257 inwoners met een vreemde herkomst. Dit betekent dat 8,8% van de inwoners bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat of dat minstens één van de ouders bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat. Deze groep kan nog verder verfijnd worden: 4,4% van de bevolking heeft een EU-herkomst, 4,4% heeft een niet EU-herkomst.

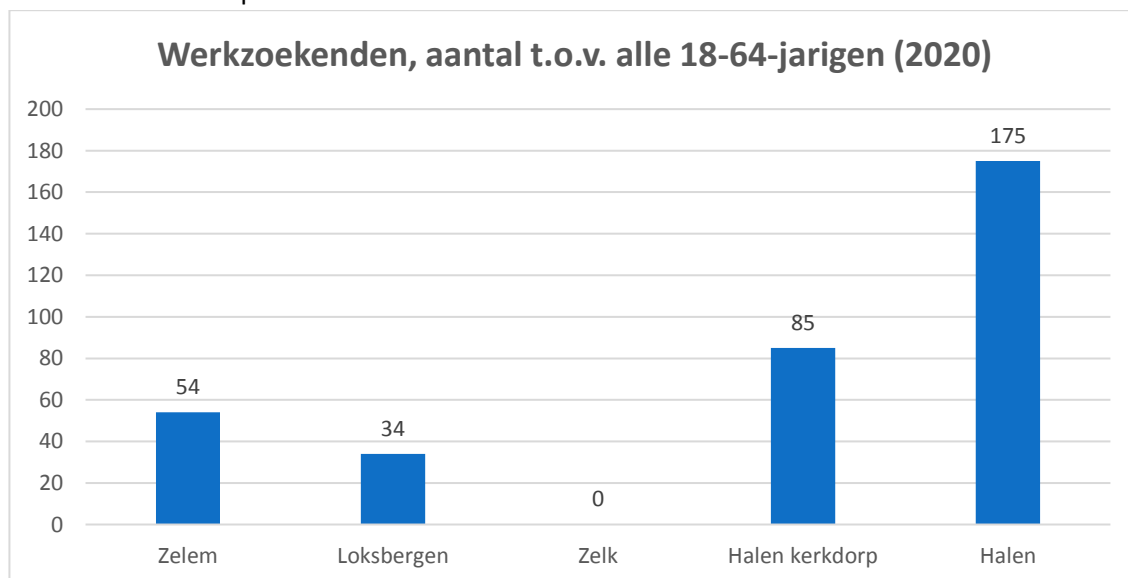

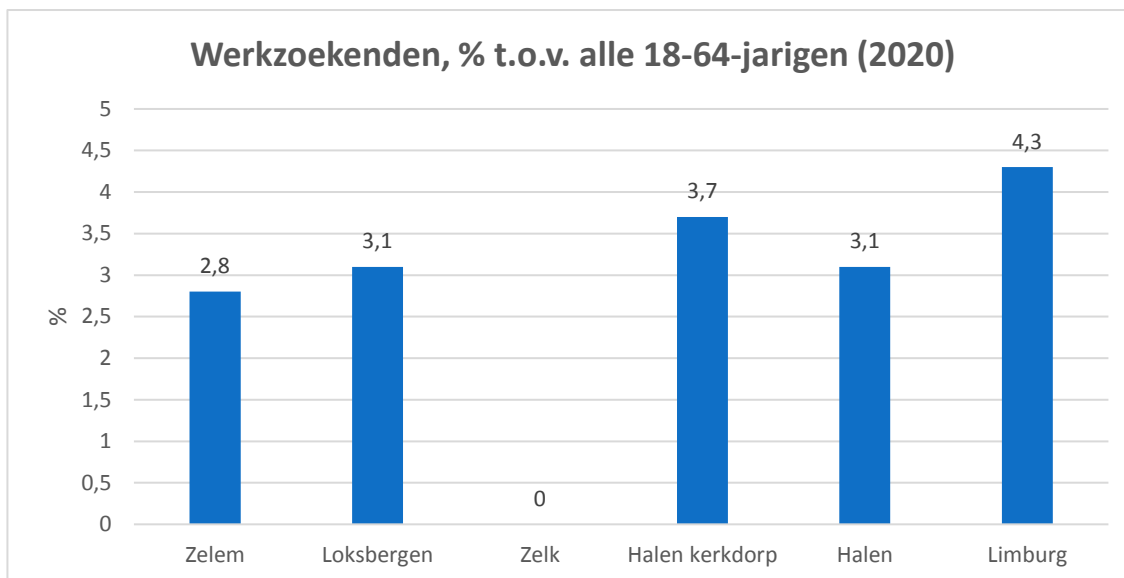
Bron: Rijksregister / provincies.incijfers.be

3.2.4 Kwetsbaarheid omwille van werkloosheid

Het hebben van werk wordt als één van de belangrijkste beschermende factoren tegen armoede omschreven. Wie werkloos is, heeft een hoger kansarmoederisico. Binnen de groep werkzoekenden zijn de langdurig werkzoekenden en laaggeschoolde werkzoekenden de meest kwetsbare groep.

Zelem telt 54 werkzoekenden. 2,8% van de inwoners op beroepsactieve leeftijd is werkzoekend. We spreken hier van de werkloosheidsdruk.

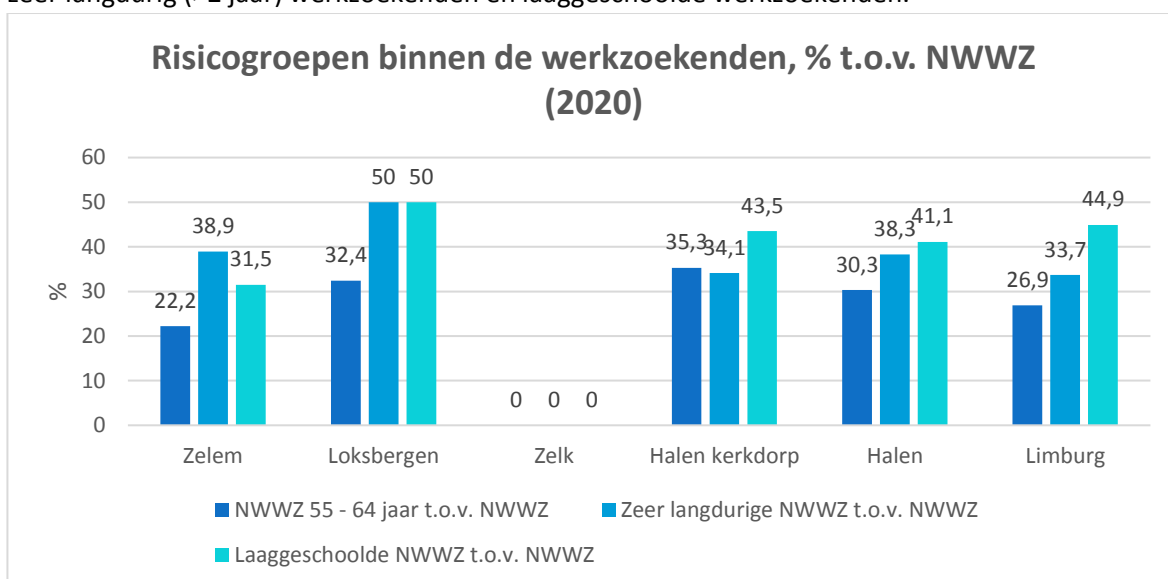

Bron: VDAB & Rijksregister / provincies.incijfers.be

De werkloosheidsgraad in Zelem ligt duidelijk lager dan het gemiddelde in Halen en Limburg. Misschien is hier een verband met het gebrek aan sociale woningen?

Binnen de groep werkzoekenden zijn er enkele risicogroepen: oudere werkzoekenden, zeer langdurig (>2 jaar) werkzoekenden en laaggeschoolde werkzoekenden.

Bron: VDAB & Rijksregister / provincies.incijfers.be

3.2.5 Een nieuwe generatie zorgen

In het kader van het gelijke onderwijskansenbeleid van de Vlaamse overheid worden sinds een aantal jaren enkele zogenaamde SES-kenmerken (Sociaal-Economische Status) van de leerlingen bijgehouden. Deze SES-kenmerken geven een beschrijving van het sociaal-economische milieu van de kinderen en worden onder andere gebruikt voor de financiering van de scholen.

Op basis van wetenschappelijk onderzoek is gezocht naar een set van stabiele en robuuste indicatoren die de samenhang van onderwijskansen voor jongeren en hun sociaal milieu

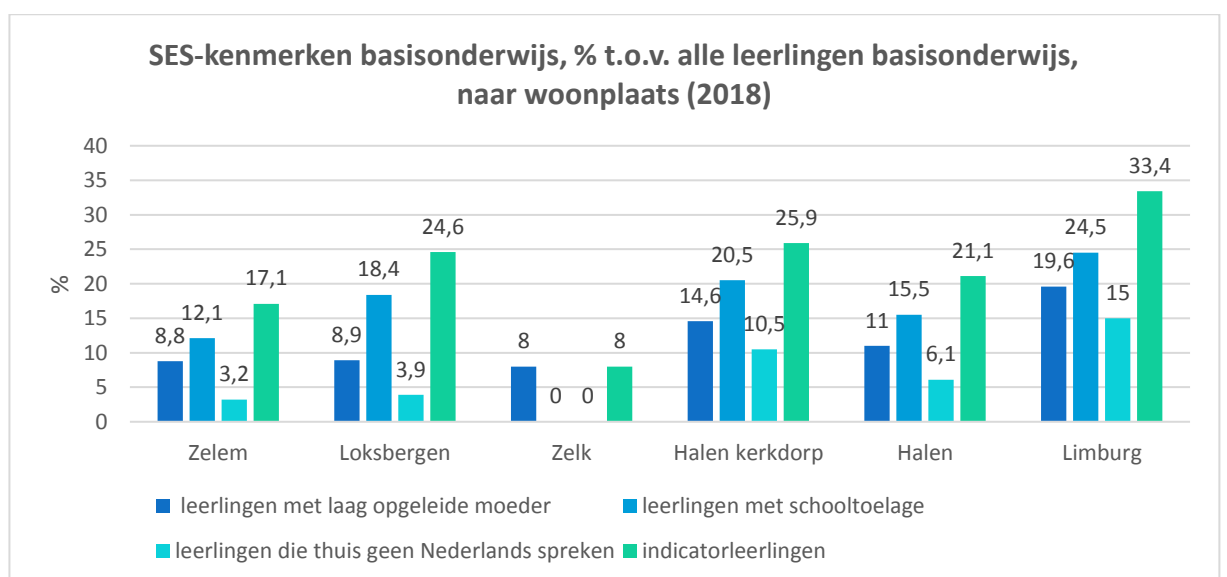
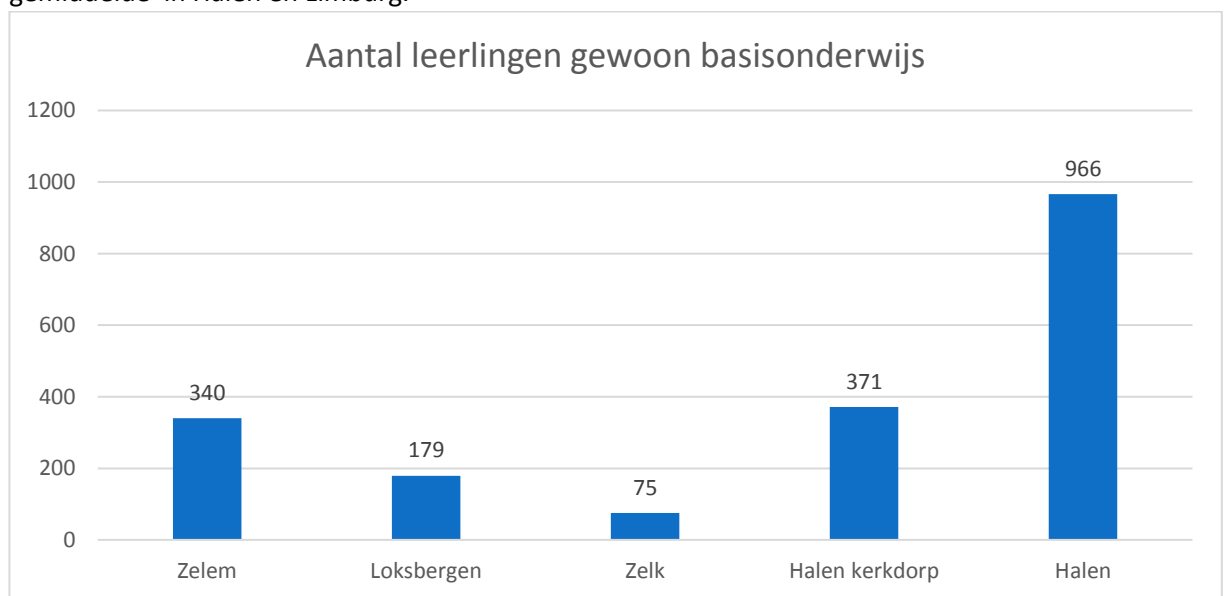
goed vatten. Het betreft lage opleiding van de moeder, thuistaal niet-Nederlands en schooltoelage. Deze informatie is enkel beschikbaar voor de leerlingen in het gewoon onderwijs.

In onderstaande tabellen wordt eerst naar de situatie van de lagere schoolkinderen gekeken, vervolgens naar de situatie van leerlingen in het secundair onderwijs, telkens naar woonplaats van de leerling. Het aandeel indicatorleerlingen geeft aan welk aandeel van de kinderen op minstens 1 van de drie kenmerken scoren.

In Zelem wonen 340 kinderen die naar het gewoon basisonderwijs gaan.

8,8% van de kinderen heeft een laag opgeleide moeder, 12,1% van die kinderen ontvangt een schooltoelage en 3,2% van die kinderen spreekt thuis een andere taal dan het Nederlands.

In Zelem scoort 17,1% van de leerlingen in het gewoon basisonderwijs op minstens één van deze drie SES-kenmerken. In Zelem liggen deze percentages merkkelijk lager dan het gemiddelde in Halen en Limburg.

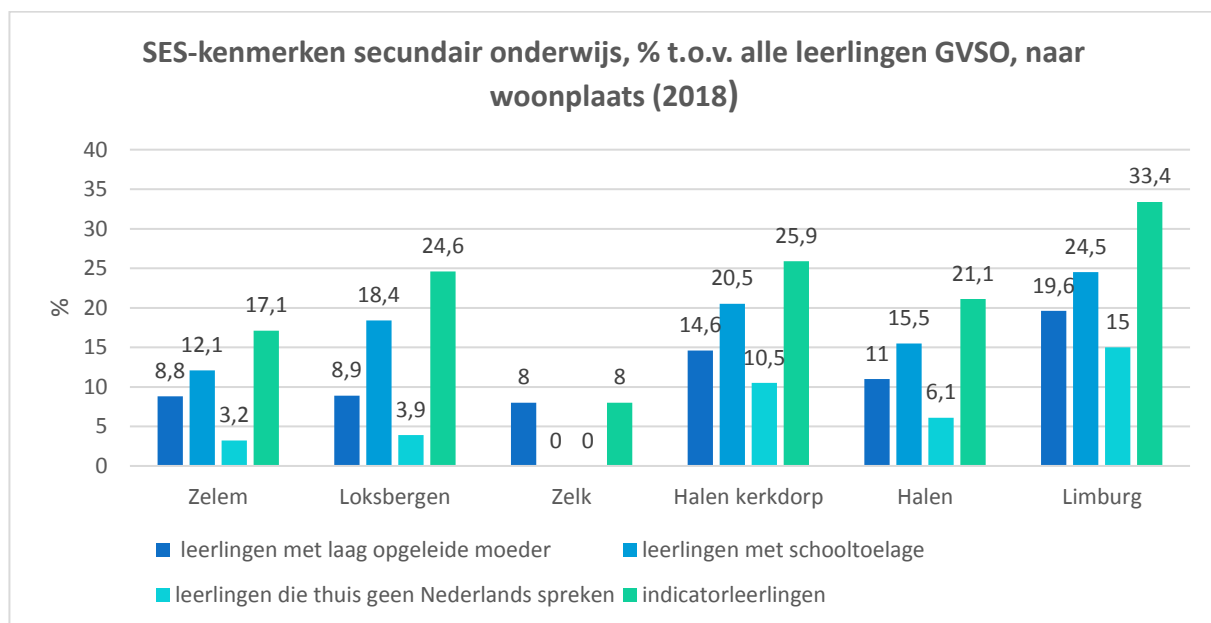
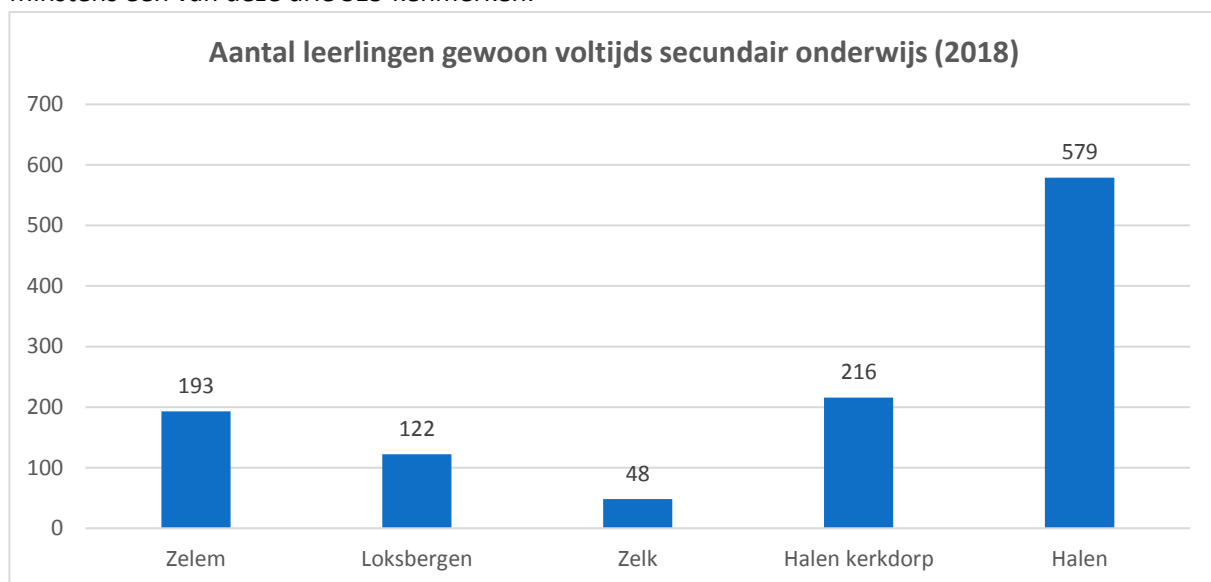

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

In Zelem wonen 193 kinderen die naar het gewoon voltijds secundair onderwijs (GVSO) gaan.

11,9% van die kinderen heeft een laag opgeleide moeder, 19,6% van die kinderen ontvangt een schooltoelage en 7,2% van die kinderen spreekt thuis een andere taal dan het Nederlands.

In Zelem scoort 26,9% van de leerlingen in het gewoon voltijds secundair onderwijs op minstens één van deze drie SES-kenmerken.

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

3.3 Samenvatting kwantitatieve analyse Zelem

DEMOGRAFIE
24,4% van de inwoners van Zelem is ouder dan 65 jaar. We kunnen ook spreken van een vergrijzing binnen de vergrijzing (+80 jarigen), 10,1% t.o.v. 5,9% in Limburg. Dit is mogelijk te verklaren door de aanwezigheid van een WZC in Zelem.
De woonstabiliteit, dat zijn de huishoudens die op dezelfde plaats zijn blijven wonen, bedraagt 94%.
25,7% van de huishoudens bestaat uit alleenstaanden.
Er zijn weinig appartementen, studio's of kleine woningen in Zelem. Dit zou problemen kunnen geven voor alleenstaanden om een gepaste woning te vinden. De meeste alleenstaanden wonen in een gezinswoning. Dit geeft extra kosten in onderhoud + minder woonkansen voor jonge gezinnen.
In vergelijking met het gemiddelde in Halen en Limburg zijn er in Zelem beduidend minder woningen te huur. Dit kan een mogelijk probleem zijn voor jongeren die alleen of samen willen gaan wonen in Zelem of voor mensen die financieel niet in de mogelijkheid zijn een woning te kopen.
In Zelem is slechts één sociale huurwoning.
De afwezigheid van een winkeltje, een supermarkt, een slager en groenten-en fruitzaak betekent dat inwoners van Zelem voor basisbehoeften aangewezen zijn op de handelszaken in de omliggende dorpen. Voor mensen met mobiliteitsproblemen kan dit een grote impact hebben op hun kwaliteit van leven.

RISICOFACTOREN MAATSCHAPPELIJKE KWETSBAARHEID
14,2% van de personen in de ziekteverzekering krijgt een verhoogde tegemoetkoming. Specifiek bij de groep van de +65 jarigen is het percentage zelfs beduidend hoger dan het gemiddelde in Limburg, namelijk 34,3%.
In Zelem zijn 6 huishoudens die leefloon ontvangen, 7 in budgetbeheer en 1 in Collectieve Schulden Regeling (CSR). 17 gezinnen maken gebruik van een voedselpakket.
25,7% van de huishoudens bestaat uit alleenstaanden.
Zelem telt 39 éénoudergezinnen. Dit betekent dat 13,3% van de meerpersoonshuishoudens met minstens 1 kind een éénoudergezin is.
Zelem telt 257 inwoners met een vreemde herkomst. Dat is 8,8% van de bevolking en is beduidend minder dan het gemiddelde in Halen en Limburg. Met vreemde herkomst bedoelen we personen die bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of waarbij minstens één van de ouders bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat.
De werkloosheidsgraad in Zelem ligt met 2,8% duidelijk lager dan het gemiddelde in Halen en Limburg. Je zou hier een verband kunnen leggen met het gebrek aan sociale woningen en het geringe aantal huurwoningen. Het is echter wat voorbarig om dergelijke conclusies te trekken. Het is wetenschappelijk niet bewezen dat er meer werklozen zijn in sociale huurwoningen en huurhuizen.

4. Kwalitatieve analyse

De kwalitatieve analyse tracht een antwoord te bieden op de vraag: 'Wat leeft er in Zelem?' Voelen de bewoners zich thuis in hun kerkdorp? Zijn er voldoende kansen tot ontmoeting? Is er sprake van burenhulp? Weten zij waar ze terecht kunnen met een zorgvraag? Is het zorgaanbod afgestemd op de noden? Wij gingen het hen zelf vragen.

Door de corona-pandemie hebben we onze planning telkens opnieuw moeten herzien. We hielden individuele gesprekken met een 40-tal sleutelfiguren en professionele partners. Daarna was het de bedoeling de bewoners te bevragen door middel van buurtbabbels. Deze werden eerst uitgesteld en vervolgens vervangen door individuele gesprekken. We kozen hiervoor willekeurig 70 bewoners, gespreid over de verschillende straten en gespreid over verschillende leeftijdscategorieën, van jong tot oud. Deze individuele huisgesprekken konden ook maar gedeeltelijk doorgaan en werden dan vervangen door deurbabbels en telefoongesprekken.

Individuele gesprekken

Bij de individuele gesprekken maakten we gebruik van een gestandaardiseerde vragenlijst. De vragenlijst werd opgesteld aan de hand van de kenmerken van een zorgzame buurt. Zie bijlage 1. Dezelfde vragenlijst gebruikten we ook bij de deurbesprekingen en de telefoongesprekken.

Sleutelfiguren

We bevroegen 40 sleutelfiguren.

Hiertoe behoren bestuursleden van onder andere Okra, Vief, Samana, vzw de pastorie, Zelem Zomert, 't Visplatineeke, tennis, Roba, voetbal, fanfare, KSA, Sfinx..... Maar ook buurtbewoners die op een andere manier initiatief nemen in Zelem werden als sleutelfiguur bevroegd.

Maatschappelijk kwetsbare bewoners

We bereikten 4 bewoners in een kwetsbare positie.

Professionele partners

We bevroegen 14 professionals over hun visie op Zelem.

Deze partners zijn onder andere de apotheker, een huisarts, verpleegkundigen, de burgemeester, de schooldirecteur, de directeur van het WZC, de directrice van het kindertehuis Sint Vincentius, twee maatschappelijk assistenten van het OCMW, de pastoor en de wijkagent.

Groepsgesprek

We hadden één groepsgesprek met de vrijwilligers van buurtgezellen Zelem. Tijdens dit groepsgesprek werden een viertal methodieken gebruikt. Het centrale element was de windroos. In groep kon men zijn mening delen over de sterktes, zwaktes, kansen van de buurt en de richting die men uit wil met de buurt. Een andere methodiek was een plan van Zelem waarbij de deelnemers bevroegd werden over hun kennis van de buurt en hun mening over de buurt. Tenslotte kwamen we via het talentenblad de interesses en talenten van deelnemers te weten. Hierop konden deelnemers aangeven of ze al dan niet een engagement willen opnemen voor een zorgzame buurt.

4.1 Thuis voelen

Identiteit

De Zelemaar is fier op zijn kerkdorp. Alle bevroegde bewoners gaven aan graag in Zelem te wonen. De meeste van hen voelen zich een echte Zelemaar, eerder dan een Halenaar.

Zelem is een zalig plekje om te wonen

De meeste bewoners ervaren Zelem als een zalig plekje om te wonen. Hun liefde voor het dorp heeft te maken met:

- de natuur, heesbos, het landelijke, Zelem is een groen dorp
- de rust en de ruimte
- de dorpsfeer, de mensen kennen elkaar
- er is veel te doen in Zelem
- gezellig, gemoedelijk
- de vele mogelijkheden om sport te beoefenen, een sporthal hetgeen toch een luxe is voor een dorp als Zelem
- de mensen: vriendelijk, aangenaam, sympathiek, niet opdringerig, open, spontaan, goede geburen
- de ligging: goede verbinding met steden en autostrade, dicht bij grote steden, alles is dichtbij
- alles voor de kinderen en jongeren draait er goed: school, kinderopvang, KSA, Sfinx, sportverenigingen, Roba
- het Zelemse erfgoed dat samen met de natuur uitstraling geeft aan Zelem. Als je als Zeleменаar Zelem binnen komt gereden, dan voel je je onmiddellijk thuiskomen. Als niet- Zeleменаar voel je dat dit een bijzondere plaats is.

Bewoners blijven in Zelem wonen en ook de generaties die volgen willen graag in Zelem blijven wonen. Dit wordt ook bevestigd door de cijfers over woonstabiliteit (93,3%) die we in deel 3.1.3 hebben beschreven.

Samenhang

De samenhang en het contact met burens varieert van straat tot straat en van enkel vriendelijk goedendag zeggen tot goed en veel contact met de meeste burens van de straat. Over het algemeen hebben inwoners vooral goed en veel contact met hun naaste burens. De aanwezigheid van straatactiviteiten en soms zelfs een straatcomité is een belangrijke factor om ook contact te hebben met andere burens. Dit is een mogelijke verklaring waarom er in de ene straat veel en goede contacten zijn met de meeste burens en in andere straten weinig contacten zijn met burens. Een andere factor is de grote van de straat. In de grotere doorgangswegen zoals Dorpsstraat, Schansstraat, Stationsstraat, Meldertsestraat, Halensestraat, Gennepstraat ... is het moeilijker om contact met elkaar te hebben. Een babbeltje op straat of de straat even oversteken naar een buur aan de overkant is minder vanzelfsprekend en een speelstraat is hier niet mogelijk. Een speelstraat bevordert het contact tussen burens. Het is een aanleiding om naar de straat toe te gaan. In doodlopende straten zoals bv de Gieterijstraat of de Driesstraat zie je ook een grotere samenhang tussen de burens. Daarbij valt het op dat elke straat zijn eigenheid heeft. Soms is een straat één geheel en zijn er ook activiteiten voor gans de straat (bv Karestraat). Bepaalde straten hebben ook eigen WhatsApp- groepen om met elkaar in verbinding te blijven of een vraag naar hulp te formuleren.

Andere straten zijn in twee gedeeld voornamelijk door de ligging (bv Beekstraat) en dan zie je een heel andere samenhang en activiteiten in de twee delen van de straat. Uitzonderlijk bestaat een straat zelfs uit drie delen, zoals bijvoorbeeld de Weyerstraat. Over gans Zelem is er een vrij goede mix tussen jong en oud. In straten zoals De Heidestraat is die mix duidelijk zichtbaar. In sommige delen van straten zie je dat er toch eerder oudere mensen wonen of eerder jongere mensen. In een deel van de Meldertsestraat zie je dat aan de ene kant van de straat overwegend oudere inwoners wonen en aan de andere kant overwegend jongere inwoners. In ongeveer twee op de drie straten of delen van straten wordt er jaarlijks één, twee of meerdere activiteiten

georganiseerd. Als straatactiviteit wordt vaak gekozen voor een BBQ, straatfeest of burenfest. En in de winterperiode organiseren de bewoners vaak een nieuwjaarsdrink of receptie. Op sommige plaatsen zoals bij het skatepark, de sporthal, bepaalde locaties waar de activiteiten van KSA doorgaan worden jongeren soms wel geviseerd door een groep ouderen. Zo heeft de jeugdwerker al een aantal keren moeten bemiddelen.

Integratie

Als we de verhalen van inwijkelingen in Zelem van de laatste tien jaar vergelijken met de verhalen van inwoners die vijftien jaar of langer geleden in Zelem zijn komen wonen lijkt het dat integreren in Zelem vandaag de dag een stuk makkelijker is dan vroeger. Vroeger was er meer samenhang doordat bewoners familie waren of hun hele jeugd samen opgegroeid waren (school, jeugdbeweging...). Hierdoor kregen inwijkelingen al snel het gevoel een buitenstaander te zijn en niet bij de klik te horen.

Daar waar bewoners activiteiten organiseren in hun straat, worden de nieuwkomers hierop ook automatisch uitgenodigd. Als ze persoonlijk worden aangesproken komen ze ook wel. In enkele straten wordt er iets extra's gedaan: bord met welkom of proficiat met de geboorte van ..., ze gaan spontaan even goedendag zeggen, nieuwkomers worden meteen betrokken bij de organisatie van de activiteiten... Enkele bevroagden geven aan dat ze het een goed idee zouden vinden om iets voor de nieuwkomers te doen.

In straten waar er geen activiteiten zijn, geven bewoners zelf aan: 'Die en die mensen wonen hier al een tijdje, maar ik ken ze niet en dat vind ik jammer.' Een aantal nieuwkomers nemen zelf het initiatief, zij steken een kaartje bij de burens in de bus of nodigen hen uit op de babyborrel. Op enkele plaatsen vinden de nieuwkomers, meestal jonge mensen, elkaar en zijn zij het die initiatief nemen om iets te organiseren in de buurt.

De inburgering van nieuwkomers in het geheel van het dorp Zelem gebeurt grotendeels via de kinderen. Aan de schoolpoort ontmoeten ouders elkaar. Door bij het oudercomité te gaan krijgen ze meer voeling met wat er in Zelem leeft. Via de grotere activiteiten van de verenigingen waar hun kind(eren) actief lid zijn, krijgen ze de kans om andere ouders te ontmoeten en zich ook actief mee in te zetten om de desbetreffende vereniging te ondersteunen (sportverenigingen, KSA ...). Ouders ondersteunen elkaar en zetten zich ook in voor de buurt. We willen dit toch ook een beetje nuanceren. Ouders die allebei voltijds werken kunnen moeilijker aan de schoolpoort staan of zich engageren voor het oudercomité of bepaalde activiteiten. Voor hen is het dan ook moeilijker om zich in Zelem te integreren.

Kwetsbaarheid

De kwetsbare mensen die beroep doen op het OCMW voor ondersteuning wonen voornamelijk in de Breedvenstraat. Nog enkele kansarmen wonen in de Stationsstraat en de Meldertsestraat. De bewoners van de Breedvenstraat hebben weinig samenhang en interactie met de rest van het dorp. Zij ondersteunen wel elkaar. Zij voelen zich thuis in de Breedvenstraat, maar niet zozeer in Zelem. Daar er regelmatig conflicten zijn tussen deze kwetsbare bewoners zorgt dit ook regelmatig voor overlast voor de andere bewoners. Op zulke momenten is de tussenkomst van de wijkagent wenselijk.

De kwetsbare bewoners in de andere straten zijn wel meer geïntegreerd in de buurt. Van professionals weten we dat er ook steeds meer verdoken armoede is in Zelem. 't Opstapje is voor deze mensen een belangrijke ontmoetingsplaats. Ze vinden er voornamelijk praktische ondersteuning, gelijkgezinden en een duwtje in de rug.

Het kindertehuis **Sint-Vincentius** huisvest een groep kwetsbare kinderen en jongeren vanuit beschermde jeugdzorg. De Zelemse bewoners zijn in het algemeen betrokken bij hun werking

gezien het tehuis historisch gegroeid deel uitmaakt bij het straatbeeld. De bewoners gaan tot om met de kinderen van het kindertehuis Sint-Vincentius. Kinderen worden opgehaald voor voetbal, atletiek. Ouders spreken dat onder elkaar af. Bij de ouders is dus zeker een grote bereidheid om deze kinderen mee te nemen. Vanuit het verhaal van de directie van Sint-Vincentius weten we echter dat kinderen net omwille van vervoersproblemen minder deelnemen aan activiteiten van verenigingen.

Een andere kwetsbare groep zijn de ouderen. Je ziet ouderen, die hun hele leven in dat zalige dorp Zelem hebben gewoond, wegtrekken uit Zelem. Voornamelijk omdat er niet aan alle basisbehoeften wordt voldaan. Er is geen winkeltje en met een rollator of een rolstoel geraak je bijvoorbeeld niet tot bij Huize Nassau om een koffietje te drinken en een babbeltje te doen. Je kan ook niet genieten van de natuur, die nochtans volop aanwezig is in Zelem. Alleen al het idee van niet meer met de auto te kunnen of te mogen rijden, geeft ouderen het gevoel gevangen te zitten, helemaal afhankelijk te worden van anderen en dat doet hen wegtrekken uit Zelem.

4.2 Ontmoeting

Activiteiten en ontmoetingskansen

In ongeveer twee op de drie straten of delen van straten wordt er jaarlijks één, twee of meerdere activiteiten georganiseerd. Als straatactiviteit wordt vaak gekozen voor een BBQ, straatfeest of burenfest. En in de winterperiode organiseren de bewoners vaak een nieuwjaarsdrink of receptie. Daarnaast zijn er activiteiten zoals:

- In de Thibautstraat wordt er iets gedaan rond sinterklaas of Halloween.
- In de Gieterijstraat wordt er ook gesierd en gevierd bij verjaardagen.
- In het laatste deel van de Beekstraat zijn de twee ontmoetingsmomenten, met iets eten en drinken, bij het openen en sluiten van de speelstraat.
- In de Karestraat is er het hele jaar door wel iets te doen: kunststraat, gedichtenstraat, er staat een bord in de wei waar alle nieuwtjes op een positieve manier worden gebracht (bv welkom aan een kindje wat geboren is)....
- In de Decosterstraat was er deze zomer een nieuw initiatief: “de babbelboom”. Zaterdagavond ontmoeten (de naaste burens) daar elkaar. Nieuwkomers krijgen een kaartje in de bus en worden uitgenodigd om naar de babbelboom te komen.

Naast de straatactiviteiten organiseren de Zelemaars ook een aantal grote activiteiten voor het ganse dorp: Zelem Zomert, Old Timer Treffen, de kermissen, Balkan avond, Zelemse Rocknacht. De meerderheid van de bewoners vindt deze activiteiten fantastisch en vindt dat ze zeker moeten behouden blijven. Er is zelfs nog plaats voor iets extra zeggen sommigen, bijvoorbeeld een lichtjacht.

Daarnaast heeft natuurlijk elke vereniging zijn activiteiten, zowel voor de eigen leden als voor het grote publiek, zoals de eetdagen. De pastorie heeft o.a. maandelijks een dorpsrestaurant. Zelem leeft dankzij het verenigingsleven.

Er is wel een verschuiving, KWB en Femma zijn weggefallen. Voor de middenleeftijd is er nog sport en dans bij Roba Dansfactory. Zij zijn er eigenlijk voor alle leeftijden en doen het goed. Een aantal bevrageden geven aan dat de bewoners van de middenleeftijdscategorie en jong gepensioneerden geen behoefte hebben aan meer activiteiten of verenigingen. Anderen, die minder sportief zijn van aard, praten dan toch over een gemis.

Ouderen hebben minder nood aan actief bezig zijn, wel aan sociaal contact. Dat is wat wegvalt als je hulpbehoevend wordt. Het dorpsrestaurant, het etentje van Samana en van Okra, zijn het

soort activiteiten dat deze mensen wel belangrijk vinden. Ook het kienen en de workshops of lezingen van Vief vallen wel in de smaak bij de senioren. Voor de nog meer actieve senioren organiseert Okra Sport fietsen en petanque.

De fanfare geeft aan tal van Zelemse activiteiten een feestelijk tintje en organiseert zelf een eindejaarsconcert, een dubbelconcert in de kerk en een concert in het WZC.

Bij de bewoners van straten die meer aan de rand van Zelem liggen zoals o.a. de Heesstraat en de Molenstraat, valt het op dat zij van de activiteiten in verschillende gemeenten kunnen meegenieten. Zij hebben evenveel contact met bijvoorbeeld Schaffen, Diest en Meldert dan met Zelem. Zij missen ook geen winkeltje, het centrum van Schaffen of van Meldert is voor hen nauwelijks verder dan het centrum van Zelem.

Ontmoetingsplaatsen

Huize Nassau of de vroegere Pastorie is op vlak van ontmoeting een belangrijke meerwaarde in Zelem. Een aantal bevestigden vinden het jammer dat de Pastorie niet geworden is wat ze bij aanvang hadden gehoopt, een dorpskerk en een centrale plaats waar verenigingen en inwoners die een initiatief willen nemen een plaatsje kunnen vinden. Ondanks de hindernissen of moeilijkheden die ze bij de uitbouw van de Pastorie zijn tegengekomen, ervaren de meeste Zelemenaars de Pastorie als een plaats van ontmoeting, waar ze ook wel trots op zijn. Een aantal bevestigden hopen ook dat Huize Nassau terug meer kan evolueren naar een dorpscafé, waar het nu richting restaurant gaat. De zaal wordt niet veel gebruikt. Enkele verenigingen zoals de heemkring maken af en toe gebruik van de accommodatie op de bovenverdieping. Er lijkt wat onduidelijkheid te bestaan over wie van deze accommodatie kan gebruik maken en onder welke voorwaarden.

De vzw pastorie heeft de ambitie om een belangrijke rol te blijven spelen in Zelem, bijvoorbeeld als centraal verbindingspunt tussen en ondersteuningspunt voor verenigingen. De vzw pastorie kan dus zowel een ondersteunende, een verbindende als een aanvullende rol op zich nemen. In het verleden ontstonden er zowel kleine initiatieven zoals de whisky-club, wijnproeverij, café potager, café plissée, breicafé als grotere initiatieven zoals het dorpsrestaurant en de dorpskermis.

De zitbankjes in de Heesstraat vormen, zeker bij mooi weer, een kans tot ontmoeting. Mensen maken er ook regelmatig gebruik van.

Er is een nood aan meer toegankelijke ontmoetingsruimtes in Zelem waar zowel het verenigingsleven als bewoners gebruik van kunnen maken. Momenteel functioneert de kerk van Zelem ook als ruimte voor activiteiten. Het woonzorgcentrum beschikt ook over een 2-tal feestzalen waar verenigingen gebruik van kunnen maken. De activiteiten die dan daar doorgaan zorgen voor beweging en afwisseling voor de 200-tal ouderen die daar verblijven. Daarnaast wilt het woonzorgcentrum graag hun accommodatie ter beschikking stellen en samenwerken met het lokaal bestuur om meer ontmoeting in Zelem te realiseren.

't Opstapje, een initiatief van welzijnsschakels, is redelijk goed gekend door hun tweedehandswinkel. Het is een ontmoetingsplaats voor iedereen, zowel voor minder goeden als voor de doorsnee inwoner van Zelem. 't Opstapje geeft wel aan dat ze te klein gehuisvest zijn om voldoende ontmoetingskansen te bieden voor mensen in kansarmoede. Daarnaast geeft het Opstapje aan dat samenwerking met andere verenigingen moeilijk verloopt. Ook dienen mensen in armoede zich te verplaatsen met het openbaar vervoer om hun voedselpakket te gaan halen, wat voor velen niet altijd haalbaar is. De initiatiefnemers geven aan dat ze nood hebben aan

meer ondersteuning vanuit de stad, om hun werking beter af te kunnen stemmen op de steeds toenemende vraag naar hulp van mensen in kansarmoede.

De kansarmen in Zelem genieten vooral van de rust en het groen, wandelen is voor hen een belangrijke activiteit. Dat is het enige dat ze kunnen, de klassieke ontmoetingsplaatsen zoals Huize Nassau en de sporthal, zijn voor hen niet betaalbaar. Zij kunnen niet deelnemen aan de vele activiteiten in Zelem. “Je gaat niet met je kinderen naar bijvoorbeeld Zelem Zomert of de kermis als je tegen je kinderen moet zeggen dat ze niets mogen drinken of eten. Dan blijf je daar liever weg.” De garageverkoop is voor hen een mooie kans om mensen te ontmoeten. Dat mag voor hen gerust twee maal per jaar i.p.v. één keer.

Voor de jeugd is er een ruim aanbod. De werking van de KSA loopt goed, zij hebben op dit moment meer dan 200 leden. De Sfinx is een leuke jeugdclub voor jongeren. Hun nieuw gebouw is een voorbeeld van durven initiatief nemen, van engagement en van samenwerking. In het jeugdhuis komen ook jongeren van het kindertehuis. Het bestuur van de Sfinx geeft dit ook aan als een meerwaarde voor hun jeugdclub. Ook hun jaarlijkse barbecue, waar heel de buurt op uitgenodigd wordt, is aangezien de talrijke opkomst een meerwaarde voor de buurt.

Het skatepark is een ontmoetingsplaats voor 10-12-14 jarigen.

De sporthal en de tennis biedt vele mogelijkheden tot sport en ook Dansfactory Roba is erg in trek bij de Zelemse jongeren. Een minpunt is de voetbal, waar op dit moment geen jeugdwerking is. De voetballende jeugd trekt naar Linkhout.

De tennis en paddel floreren en daarnaast is ook de sporthal en de voetbalkantine een geliefde ontmoetingsplaats voor de Zelelenaar. Verschillende bevrageden geven wel aan dat ze nood hebben aan een looppiste.

Het Sint Jansklooster is een ontmoetingskans en geeft ook uitstraling aan Zelem. De nieuwe eigenaars van Sint-Jansberg voelen zich betrokken met de buurt en zij willen wel iets betekenen voor Zelem. Zij denken aan een kerstmarkt i.s.m. het verenigingsleven en een activiteit gericht naar de gezinnen, zoals bijvoorbeeld een paaseierenzoektocht.

De bestuursleden van Okra, Vief en Samana maken zich wel zorgen. De parochiezaal verdwijnt en de nieuwe multifunctionele zaal die aan de school gebouwd wordt, zou geen keuken hebben en ook niet het materiaal dat zij nodig hebben voor de koffie en taart bij het kienen en voor hun jaarlijks feest. Waar moeten zij dan naar toe? Zij hebben vooral ook nood aan duidelijkheid rond mogelijkheden die er al dan niet zijn: “Is er in de nieuwe zaal in de school een keuken en materiaal? Wanneer kunnen verenigingen en inwoners van Zelem gebruik maken van deze zaal? Kan er een feest van Okra of Samana doorgaan? De Sfinx geeft aan dat ze wel openstaan voor de buurt. Is er bij hen de mogelijkheid om hun feest te organiseren? Hebben zij een keuken? Moet er in de pastorie betaald worden voor het gebruik van de zaal, of niet? “

Verschillende bevrageden geven aan dat er nood is aan een (speel)pleintje met wat banken, bijvoorbeeld achter Huize Nassau of achter de school. Een pleintje waar je ook iets kan organiseren in openlucht. Het speeltuintje aan de sporthal, aan de andere kant van Zelem, wordt ook erg gewaardeerd door een aantal bevragede ouders. Het mag voor hen nog wat uitgebreid en vernieuwd worden.

De speelstraten in Zelem bieden een belangrijke kans tot ontmoeting, zowel voor de kinderen als voor de ouders. Verder is er de vraag naar meer banken, zowel in de straten als in Heesbos. Dit zijn belangrijke ontmoetingskansen. Voor ouderen, die vaak niet lang aan een stuk kunnen

stappen, is het belangrijk om op regelmatige afstand een rustpunt te hebben. Bewoners geven ook aan dat ze graag op de hoogte worden gehouden van wat er allemaal reilt en zeilt in Zelem.

De bakker en de apotheek zijn belangrijke plaatsen waar bewoners elkaar even ontmoeten. De bewoners van Zelem missen vooral een winkeltje en een gewoon bruin café dat heel laagdrempelig is, waar je met je vuile kleren mag binnenkomen, aan een normale prijs iets kunt drinken en achterin een zaaltje heeft als ontmoetingsruimte. Iemand kwam ook met het idee van een praatcafé om als nieuwkomer mensen uit het dorp te leren kennen.

Er worden wel regelmatig activiteiten georganiseerd in Zelem maar niet elke Zelelenaar is altijd goed op de hoogte van wat er bestaat op gebied van ontmoeting en vrijetijdsbeleving. De wijkagent die sinds heel lange tijd in Zelem werkt vangt dit signaal ook regelmatig op en doet de suggestie om mogelijk in Zelem te werken met elektronische informatieborden.

4.3 Burenhulp

Er is vandaag de dag meer nood aan burenhulp dan vroeger. Vroeger waren er in Zelem grote families, die hingen meer aan elkaar. Ook mantelzorg was toen haalbaarder en vanzelfsprekend. Vandaag de dag zijn er in Zelem veel oudere alleenwonenden, dat vergroot het risico op vereenzaming.

Burenhulp hangt voor een groot stuk samen met de mate waarin mensen elkaar kennen. In die straten waar er activiteiten worden georganiseerd zoals BBQ, straatfeest, nieuwjaarsdrink kennen mensen elkaar beter. Ze weten van elkaar waar ze mee bezig zijn of wat er moeilijk is. Dat maakt het makkelijker, zowel om hulp te vragen als om spontaan hulp te bieden. Het begint dus met een goed contact tussen burenhulp. Zonder contact is spontane hulp moeilijk, als vreemde word je eerder als indringer beschouwd.

We zien een groot verschil van straat tot straat, maar over het algemeen kunnen we zeggen dat burenhulp klaar staan om elkaar te helpen en dat burenhulp voor elkaar zorgen. Zeker de oudere mensen worden goed geholpen. Er is veel burenhulp en die hulp is ook wederzijds. Burenhulp zien we vooral bij naaste burenhulp. Daar waar er een grote samenhang is in de straat (of deel van een straat) en er activiteiten worden georganiseerd reikt die zorg en hulp voor elkaar een heel stuk verder. Bewoners merken terecht op: "Je moet het wel vragen". Daar waar een goede samenhang is weten bewoners wat ze aan wie kunnen vragen en gebeurt dat ook spontaan. Ook de jongere mensen helpen elkaar. Waar er een straatcomité is helpen die elkaar onderling voortdurend.

De hulp die geboden wordt is heel verscheiden. Vaak gaat het over alledaagse dingen, een eitje, tomaten, sla, een babbel, een pakje dat ze brengen, de opvang van de kinderen, de raad en hulp van iemand die in de bouw werkt. Ook de uitleen van gereedschap en een keer met de aanhangwagen rijden zijn manieren van burenhulp. Of voor de katten zorgen, de brievenbus leegmaken, rolluiken optrekken, de planten water geven, konijnen eten geven ... als burenhulp op vakantie zijn. Eén van de bevraagde heeft burenhulp van niet-Europese afkomst. Zij helpt de kinderen met hun huiswerk, zorgt al eens voor vervoer, als ze overschot van eten heeft brengt ze dat. Als de kinderen problemen hebben op school zijn ze welkom. In sommigen straten is er naast de meestal praktische hulp ook psychische hulp, als ze weten dat iemand het moeilijk heeft, gaan burenhulp even een babbelje doen. In enkele straten is er een WhatsApp groepje en wordt de nood aan hulp ook op die manier gecommuniceerd. In nog andere straten zien we dat de wat jongere

buren de zorg op zich nemen voor de wat oudere. Ook als iemand ernstig ziek en palliatief wordt zien we vaak een brede ondersteuning door de meeste burens.

We merken wel dat, vooral hulp vragen, niet voor iedereen even makkelijk is. “Ik heb nog geen vragen gehad en ik vind het zelf moeilijk om hulp te vragen. Een jaar of 5 geleden toen ik ziek was, kwam er spontaan hulp.” “We trekken alleen onze plan. We zijn bang dat anderen zich gaan bemoeien met ons leven.”

In het corona-jaar 2020 hebben verschillende jongeren van de KSA zich ingeschreven bij “HalenHelpt” en op vraag van de apotheker ook geholpen bij het thuisbrengen van medicatie.

De kansarmen in vooral de Breedvenstraat hebben misschien minder contact met de andere bewoners van Zelem, maar zij helpen elkaar wel. Deze mensen voelen zich geïsoleerd door de andere mensen van Zelem. Ze komen niet naar straatactiviteiten, ze voelen zich niet goed genoeg.

Het Kindertehuis Sint-Vincentius heeft nood aan hulp om kwetsbare kinderen te helpen vervoeren om deel te kunnen nemen aan vrijetijdsactiviteiten. Daarnaast zijn ze ook vragende partij voor hulp om fietsen te herstellen die de kinderen gebruiken om zich te verplaatsen. De opendeurdag voor mensen van Zelem was geen groot succes. Er zijn wel enkele vrijwilligers, maar over het algemeen is er weinig interactie met Zelem. Verschillende Zelemenaars zitten in de raad van bestuur en nogal wat werknemers van het Kindertehuis zijn Zelemenaars.

4.4 Zorg

Zorgaanbod

Als ouderen nood hebben aan zorg en hulp komen ze meestal zelf naar het OCMW, soms komen de kinderen of komen ze samen. Anderen zoeken zelf hun weg in het zorgaanbod. Dankzij onder andere de ondersteuning van de sociale dienst van het OCMW en de diensten van de mutualiteiten is thuiszorg vandaag de dag relatief gemakkelijk te organiseren. Het geheel van thuiszorg omvat o.a. verpleging, huishulp, poetsdienst, bereide maaltijden, klusjesdienst, tuinonderhoud (via bijvoorbeeld de Winning), hulpmiddelen zoals bed, rolstoel, rollator (via bijvoorbeeld de thuiszorgwinkel van CM). Daar waar er veel ondersteuning nodig is, hebben mensen wel nood aan coördinatie tussen de verschillende hulpverlening.

De meeste zorgbehoevenden zijn zeer tevreden over de thuisverpleging en het zorgaanbod (huishulp, poetsdienst, klusjesdienst...). Er is zeker voldoende aanbod aan thuisverpleging en kinesisten. De dokterspraktijk heeft een patiëntenstop, nieuwkomers kunnen er dus niet terecht. Bewoners dienen zich naar het medisch centrum te wenden in Beringen voor bepaalde medische zorg (wachtpost). Er is wel een goede samenwerking tussen de huisartsenpraktijk en zowel het woonzorgcentrum als het Kindertehuis.

Bij de thuiszorg is de afstemming tussen vraag en aanbod soms moeilijk, waardoor hulpvragers soms wat moeten wachten of minder hulp krijgen dan ze willen of nodig hebben. De diensten zelf geven aan dat ze regelmatig personeel tekort hebben en dat de opstart van nieuwe hulp soms moeilijk loopt. Ook het regelmatig wisselen van hulp is voor de meeste hulpvragers toch een minpunt. Zorgbehoevenden geven ook aan dat het moeilijk is om een kapster te vinden die aan huis wil komen en daar is duidelijk wel behoefte aan.

Over het algemeen is het zorgaanbod betaalbaar en vlot bereikbaar. “Mijn moeder heeft 7 jaar bij mij ingewoond. De thuiszorg is prima en betaalbaar.” De apotheker heeft ruime openingsuren

en is heel behulpzaam. Er is een dokterspraktijk, maar in het weekend of op feestdagen moet je voor een dokter wel naar de wachtpost in Beringen, naar het medisch centrum. Enkele bevroagden geven aan dat er nood is aan psychische hulp, in Zelem zelf is er geen psycholoog.

De kansarmen in Zelem zijn zeer tevreden over de dokterspraktijk. Ze worden er goed ontvangen, behandelt zoals iedereen en moeten slecht 1 euro betalen voor een visite. De kiné is moeilijker om te betalen en daar kunnen ze dan ook niet naartoe. Enkele actoren geven ook aan dat er de laatste tijd veel meer verdoken armoede is. Ze zien dat aan het aantal mensen dat niet onmiddellijk kan betalen en waar de betaling via een schuldregeling loopt. Vanuit de thuisverpleging horen we dat de thuiszorg soms financieel zwaar te dragen is. Als ze toekomen met 4 uur per week is het haalbaar, maar als er meer nood is en mensen hebben geen financiële reserve, dan ligt het moeilijker.

Jonge ouders spreken over een tekort aan kinderopvang. De Buitenschoolse Kinderopvang is kwalitatief van hoog niveau, zowel ouders als grootouders zijn er heel content van.

Afstemming

De zorg is goed afgestemd op elkaar. Er is contact tussen de verschillende verpleeggroepen. Thuiszorg geeft aan dat de zorg is afgestemd op de noden en dat ze goed samenwerken met poetsdienst en klusjesdienst. Het is natuurlijk ook afhankelijk van welke zorg mensen willen toelaten. De afstemming van de zorg op elkaar loopt soms via het OCMW. Thuiszorg gebruikt een zorgboekje als communicatiemiddel. De verpleging signaleert vaak als er iets aan de hand is of als het niet meer gaat.

Over de afstemming tussen de professionele en informele zorg zijn de meningen zeer verdeeld. Er is veel informele zorg, zowel binnen families als tussen burens. “We houden elkaar in het oog en gaan aankloppen als we denken dat er iets is.” Een aantal bevroagden vinden dat er genoeg contact is tussen professionele en informele zorg. Er is een goede communicatie, het overleg met dokter, apotheker, verpleging en kinesist werkt goed. Verzorgenden vinden het leuk om met mantelzorgers samen te werken, de vragen komen langs beide kanten. Soms krijgen ze als verzorgende meer gedaan van de oudere hulpbehoevende dan zoon of dochter. De beslissingen lopen goed, mantelzorgers zijn daar voldoende bij betrokken. Andere bevroagden praten minder positief over de afstemming tussen formele en informele zorg of benoemen het als een moeilijk proces. Zij vinden dat er te weinig overleg is tussen formele en informele zorg in het zoeken naar afstemming tussen de zorg. Sommigen mantelzorgers geven aan dat de afstemming moeilijk is. Het is een heel geregeld. Vanuit professionele hoek zou er meer coördinatie mogen zijn. Er is te weinig overzicht van een traject van een persoon, er is onvoldoende gestructureerd overleg. Sommige hulpverleners zien niet direct iets dat verbindend werkt tussen formele en informele zorg. Een probleem is het beroepsgeheim.

Overleg van de thuiszorg met hun cliënten is soms moeilijk. Familiehulp wil terug om het half jaar overleg organiseren voor mensen met een sociale problematiek.

Zowel de dokterspraktijk, het woonzorgcentrum als het kindertehuis geven wel aan dat er een nood is naar toegankelijke geestelijke gezondheidszorg.

Er loopt een goede samenwerking tussen de jeugddienst, de school en de jeugdverenigingen.

4.5 Publieke ruimte en huisvesting

Over het algemeen zijn de Zelemaars tevreden met de infrastructuur en de publieke ruimte in Zelem. Ondanks de vele opmerkingen die de bevrageden hebben rond dit thema beseffen ze ook heel goed dat ze content mogen zijn met wat er in Zelem allemaal aanwezig is.

Er is een vraag naar uitbreiding van de speeltuin aan de sporthal om meer speeltuigen te bekomen en er ook picknicktafels te voorzien. Ook wordt er aangegeven dat de sporthal aan vernieuwing toe is.

Mobiliteit

Voor mensen die nog mobiel zijn en met de auto kunnen rijden, ligt alles binnen handbereik maar bewoners zonder auto ervaren het anders. Een citaat van een kwetsbare bewoner: “Koop u eerst een auto vooraleer je in Zelem gaat wonen!”

Bewoners van Zelem verplaatsen zich in het algemeen wel eerder naar Diest of naar Meldert om te gaan winkelen of om deel te nemen aan het sociaal leven. Er is wel een busverbinding in Zelem, lijn Diest - Heusden. Bewoners van Zelem moeten zich eerst met de bus naar Diest verplaatsen vooraleer ze in Halen kunnen geraken met het openbaar vervoer. Dit zorgt dat een traject Zelem-Halen-centrum heel wat tijd vraagt. Deelnemen aan activiteiten buiten Zelem tijdens de avonduren is ook niet mogelijk aangezien er na 20u geen bus meer rijdt naar Zelem. Schoolgaande jongeren geraken met de lijnbus bijvoorbeeld vlot in Diest of Lummen. De betaling van hun rit met de lijn of de NMBS loopt vlot, jongeren zijn er mee vertrouwd om dit met hun Smartphone te doen, zij spelen daar mee. Voor de mensen die afhankelijk zijn van het openbaar vervoer omdat ze niet met de auto kunnen rijden is er wel een probleem. Vooral de bereikbaarheid van winkels baart zorgen. De meeste bevrageden benoemen de afwezigheid van een busverbinding tussen Zelem en Halen als een groot probleem. Ook het ontbreken van een rechtstreekse verbinding met Hasselt wordt als een gemis ervaren. Zowel jongeren die in Hasselt naar school gaan als ouderen die eens een uitstapje willen maken naar Hasselt geven aan dat ze regelmatig de overstap in Lummen missen waardoor ze dan een uur moeten wachten. Voor ouderen is zo'n uitstapje dan niet meer voor herhaling vatbaar. Een ouder vertelde dat ze een tweede auto had moeten kopen om haar dochter naar Hasselt te brengen. Het is bovendien moeilijk om te begrijpen voor de bewoners van Zelem (en ook voor die van Schaffen en Linkhout) dat die bus naar Heusden moet rijden. Er is niemand die in Heusden moet zijn.

De belbus zou een mogelijke oplossing kunnen zijn om met het openbaar vervoer in Halen of Herk-de-Stad te geraken. De meerderheid van de geïnterviewden weet echter niet hoe de belbus werkt. Ongeveer de helft vraagt zich af of de belbus nog bestaat. Volgens de cijfers van de lijn wordt de belbus in Halen niet veel gebruikt, maar het is dus ook niet gekend. De communicatie van de lijn over de belbus is niet zo duidelijk en de vermelding dat men als er een (vlotte) verbinding met de lijnbus mogelijk is, ze je doorverwijzen naar de lijnbus. Dit wil zeggen dat je afhankelijk van het uur, beroep kan doen op de belbus of niet. Op de spitsuren, wanneer er meer bussen rijden, zal er misschien gevraagd worden om de lijnbus te nemen. Bij navraag bij de desbetreffende dienst van de lijn hebben we wel te horen gekregen dat, wanneer je aangeeft dat je wat ouder bent en / of minder goed te been, wel kan rekenen op de belbus.

Voor mensen die moeilijk stappen, is de belbus geen oplossing. Ze moeten nog aan de halte geraken. De mensen die gebruik maken van de Minder Mobiele Centrale zijn daar tevreden over. Ouderen maken gebruik van de MMC en of het vervoer van de CM wanneer ze bijvoorbeeld naar het ziekenhuis moeten. Vaak rijden mensen samen en worden mindermobielen ouderen opgepikt door iemand die nog wel kan rijden of doen ze beroep op de kinderen.

Waarom mensen in Zelem komen wonen en blijven wonen

De bewoners kiezen om in Zelem te wonen en te blijven wonen o.a. omwille van het vele groen, Heesbos, de rust en de schoonheid van de natuur, het landelijke. Zelem is een groen dorp, het is er rustig en er is veel ruimte, er is geen grote verkeersader. De bewoners zijn content, vriendelijk en behulpzaam. Bewoners spreken van een dorpsgevoel, ze kennen de meeste mensen en net dat maakt dat ze ook graag in Zelem wonen. Zelem is een zalig dorp om te wonen. Bewoners kiezen ook voor Zelem omwille van de ligging, kort bij de autostrade, met de auto is alles vlot bereikbaar. Op vijf minuten ben je op de autostrade en rijd je vlot richting Brussel, Antwerpen, Genk of Hasselt. Door de vele verenigingen, het sportcentrum, de pastorie, de dorpsactiviteiten is Zelem ook een levendig dorp. Ook voor kinderen is alles goed georganiseerd.

Woningen

Zelem telt een hoog cijfer eigenaars en oude woningen worden ook regelmatig gerenoveerd. Er staan veel oude huizen te koop. In het algemeen wordt een huis snel verkocht in Zelem omdat mensen echt bewust voor Zelem kiezen. Aan de Schansstraat en de Heidestraat zijn uitbreidingsplannen voor een variatie (mix) aan woningen. Het is moeilijk om in Zelem iets te vinden om te huren. Jongeren trekken daardoor naar de omliggende steden. Het aanbod woningen voor alleenstaanden is beperkt.

Er ontbreken sociale woningen en er is nood aan een mix van woningen. Vooral éénpersoonswoningen, appartementen, dus woningen die kleiner en betaalbaarder zijn ontbreken. Kwetsbare personen geven aan dat er nood is aan betaalbare huurwoningen. Naast betaalbare huurwoningen is een progressief woonbeleid met o.a. een stimulatie van kangoerewoningen zeker aan te bevelen.

Zelem heeft een WZC met ook een aantal serviceflats. Veel ouderen die thuis wonen worden voor een groot stuk opgevangen door hun kinderen en ondersteund door o.a. thuiszorg en thuisverpleging.

Buurtwinkel of supermarkt

Zowat alle bevroagden geven aan dat ze een buurtwinkel missen, ongeveer de helft benoemt dit zelfs als problematisch. Een winkel is ook een ontmoetingsplaats. Verzorgenden uit de thuiszorg geven aan dat ouderen graag mee gaan winkelen als er een winkeltje in de buurt is. Bewoners uiten ook hun nood aan communicatie over een mogelijke winkel, bijvoorbeeld op het industrieterrein. Zowel sleutelfiguren als bewoners geven aan dat ze een voedingswinkel missen in Zelem en dat het voor Zelem een meerwaarde zou zijn om in de eigen buurt een aantal basisproducten kunnen aankopen zoals melk, eieren, boter enz... Ongeveer de helft van de bevroagden benoemt het ontbreken van een winkel zelf als een probleem. “Je moet een auto hebben, zonder auto ben je in Zelem niets!” Ouderen, zelfs geboren Zelemenaren trekken noodgedwongen weg uit Zelem, naar een appartement of serviceflat in één van de omliggende gemeenten. Een winkel is ook een ontmoetingsplaats. Verzorgenden uit de thuiszorg geven aan dat ouderen graag mee gaan winkelen als er een winkeltje in de buurt is. Op dit moment is er buiten een nachtwinkel geen enkele winkel in Zelem. Bewoners uiten ook hun nood aan communicatie over een mogelijke winkel, bijvoorbeeld op het industrieterrein. Men geeft ook de afwezigheid van een krantenwinkel en een bankautomaat aan als een groot gebrek.

(Feest)zalen en vergaderlokalen

Verantwoordelijken van Okra, Vief en Samana spreken hun bekommernis uit: “De parochiezaal gaat weg. Een zaal is er niet meer, waar moeten we dan naartoe? We hebben nood aan een

feestzaal en vergaderlokalen.” Deze bezorgdheid leeft vooral bij de ouderenverenigingen, zij gebruikten de parochiezaal en een feest is één van hun jaarlijkse activiteiten.

Er komt een polyvalente zaal aan de school waar verenigingen gebruik van kunnen maken. Maar de verenigingen hebben nog geen duidelijkheid over wat er kan, wanneer, of er materiaal is enz... Deze nieuwe zaal zal een lift hebben. Door het ontbreken van een keuken en een toog is de zaal in principe niet geschikt voor fuiven of eetfeesten. Men zou wel met een traiteur kunnen werken. Er is nu vooral nood aan overleg en communicatie over wat er al dan niet mogelijk is. De pastorie heeft geen lift en is daarom minder geschikt voor ouderen en minder mobiele mensen.

Wegen en fietspaden

Veel wegen zijn aan een onderhoudsbeurt toe. De weg naar Meldert is gevaarlijk, zeker voor fietsers. De bewoners en vooral de jongeren in Zelem hebben een grote fietscultuur, meer fietspaden zou het fietsen veiliger kunnen maken. Een aantal bevroagden geven aan zich als fietser en voetganger onveilig te voelen in Zelem. Meer voetpaden, die ook vlot begaanbaar zijn voor rolstoelgebruikers en ouderen met een rollator, zouden het dorp veiliger en leefbaarder maken.

Over het algemeen verlangen de bewoners naar meer en bredere fietspaden.

Het fietspad op de Kolenberg is fantastisch en het fietspad aan de Gennepestraat is ook prima, alleen een beetje smal. Het fietspad naar Halen is gevaarlijk. In het centrum en de draad door Zelem zijn er geen fietspaden. De oversteekplaatsen zijn niet praktisch en lijken gemaakt door mensen die zelf niet fietsen. In onder andere de Dorpsstraat en de Schansstraat beschouwen en gebruiken veel bewoners het voetpad als een fietspad. Dat is veiliger, maar waar blijven dan de voetgangers?

Verschillende ideeën kwamen naar boven, zoals van de Dorpsstraat een fietsstraat maken, van een aantal straten enkel richting maken om zo plaats te maken voor fietspad en voetpad, ideeën over de inrichting van het kerkplein, fietspad dat ook voor rolstoel kan worden gebruikt aan heesbos van Bakelstraat naar Molenstraat enz.... De meerderheid van de bevroagden beseffen ook wel dat dit op korte termijn niet realiseerbaar is. Zij uiten ook hun nood aan communicatie over wat er gepland is en aan inspraak over een visie op langere termijn. Zij willen daar graag mee over nadenken en bij betrokken worden.

Andere infrastructuur

Het kerkhof is goed onderhouden.

Er is een vraag naar uitbreiding van de speeltuin aan de sporthal om meer speeltuigen te bekomen en er ook picknicktafels te voorzien. Ook wordt er aangegeven dat de sporthal aan vernieuwing toe is. Aan de andere kant van het dorp mag er ook wel een buurtpleintje en speeltuintje bijkomen, bijvoorbeeld achter de school.

Het groen in Zelem willen de bewoners zeker behouden. Dit groen mag nog meer opengesteld worden via wandelwegen, waarvan een aantal ook rolstoeltoegankelijk zijn. De bewoners van het WZC kunnen nu alleen van op afstand naar het groen kijken. Ofwel is het privé, ofwel is het niet bereikbaar met rollator of rolstoel. Voor de oudere bewoners van Zelem mogen er zowel in het straatbeeld als in heesbos meer zitbanken komen. Met hier en daar een rustpunt wordt een dagelijkse wandeling voor hen haalbaarder.

In het dorp, met de aanwezigheid van school, kerk en Huize Nassau, is er vaak een tekort aan parking. Ook in de Stationsstraat, aan de bakker en het funerarium is parkeren een probleem en creëert dat onveiligheid voor fietsers en voetgangers. Het beurtelings parkeren is niet voor iedereen duidelijk en als één het verkeerde voorbeeld geeft dan volgt de rest. Duidelijk afgebakende parkeerplaatsen zouden misschien verbetering kunnen brengen.

De afwezigheid van een bank en een bankautomaat is vooral voor ouderen een groot probleem. Dit wordt gemeld door verschillende professionele actoren zoals thuiszorg, thuisverpleging en apotheker.

Het woonzorgcentrum geeft aan dat ze hun accommodatie ook graag publiek willen stellen in functie van het versterken van de lokale sociale cohesie. Ze organiseerden in het verleden reeds een aantal activiteiten met anderen zoals een Kerstmarkt met als doel om bewoners dichterbij elkaar te brengen. Ze willen in de toekomst ook graag samenwerken met het lokaal dienstencentrum om zorg en dienstverlening dichterbij de bewoners van Zelem te brengen.

De bewoners vinden het tof dat de kerk ook voor andere doeleinden wordt gebruikt, zoals een kwis, een concert, een tentoonstelling Dat zou meer mogen gebeuren. Ook zou er gratis wifi mogen zijn in de openbare gebouwen. Een gewone bruine café is ook iets wat de bewoners missen.

Het sportcomplex met de sporthal en de tennis wordt heel erg geapprecieerd door de meeste bewoners. Het is er ook mooi en netjes. De Sfinx heeft een nieuw prachtig gebouw kunnen zetten. De KSA zou ondersteuning kunnen gebruiken bij het onderhoud en misschien verdere uitbouw van hun lokalen.

Het idee van een mogelijk station op de grens van Zelem met Linkhout wordt door de meeste bevroagden warm onthaald. Enkele bevroagden opperen bezwaren die te maken hebben met de toenemende drukte en de natuur die plaats moet maken voor een station en parking.

THUIS VOELEN

Zelem is een zalig plekje om te wonen:

- De natuur, heesbos, de rust
- De dorps sfeer, de mensen zijn vriendelijk, aangenaam en kennen elkaar
- Veel te doen in Zelem
- Gezellig
- Vele mogelijkheden om sport te beoefenen
- De ligging, kort bij de autostrade
- Het Zelemse erfgoed dat samen met de natuur uitstraling geeft aan Zelem
- De bewoners blijven graag in Zelem wonen, ook de generaties die volgen

Samenhang:

Het contact met burens varieert van straat tot straat, bewoners hebben vooral goed contact met hun naaste burens. Factoren die hierin meespelen:

- Straatactiviteiten en zeker een straatcomité: in twee op de drie straten wordt er jaarlijks 1,2 of meerdere activiteiten georganiseerd; BBQ, straatfeest, nieuwjaarsdrink ...
- De grote van de straat; vooral in de grote doorgangsstraten is er minder contact
- Een speelstraat bevordert het contact
- WhatsApp groepen

In Zelem is een goede mix tussen jong en oud.

Integratie van nieuwkomers:

In de straat:

- Is makkelijker dan vroeger
- Uitnodigen op straatactiviteiten (bij voorkeur persoonlijk aanspreken) of onmiddellijk betrekken bij de organisatie ervan, bevordert de integratie
- Een aantal nieuwkomers nemen zelf het initiatief (bv babyborrel)

In het dorp: meestal via de kinderen

- Schoolpoort
- Oudercomité
- Verenigingen waar kind actief lid is
- Voor een aantal ouders die minder tijd hebben (beiden voltijds werken) of wat minder sociaal zijn, loopt dit integratieproces moeilijker

Kwetsbaarheid:

- De maatschappelijk kwetsbare personen wonen voornamelijk in de Breedvenstraat
- Deze bewoners hebben weinig samenhang en interactie met de rest van het dorp
- Regelmatig conflicten en dat zorgt voor overlast voor de andere bewoners. Dat vraagt dan tussenkomst van de wijkagent
- De kwetsbare personen in andere straten zijn meer geïntegreerd in de buurt
- Steeds meer verdoken armoede in Zelem
- 't Opstapje is voor deze mensen een belangrijke ontmoetingsplaats

Kindertehuis Sint-Vincentius:

- Huisvest een groep kwetsbare kinderen en jongeren
- De Zelemse bewoners zijn betrokken bij hun werking
- De kinderen nemen omwille van vervoersproblemen minder deel aan activiteiten van verenigingen

ONTMOETING	
ACTIVITEITEN EN ONTMOETINGSKANSEN	
Straatactiviteiten:	- In twee op de drie straten - BBQ, straatfeest of burenfest, nieuwjaarsdrink of receptie, kunststraat, gedichtenstraat, babbelboom, activiteit bij openen en sluiten speelstraat ...
Dorpsactiviteiten:	- Zelem Zomert, Old Timertreffen, de kermessen, Balkan avond, Zelemse Rocknacht ...
Verenigingen:	- Zelem leeft dankzij het verenigingsleven. Sommige verenigingen zijn specifiek gericht op een bepaalde leeftijdsgroep, zoals bijvoorbeeld KSA en de Sfinx. Andere verenigingen richten zich op zowat alle leeftijden, zoals sportverenigingen, Roba, de fanfare - Activiteiten zowel voor eigen leden als grote publiek (eetdagen) - De Pastorie heeft maandelijks een dorpsrestaurant i.s.m. het LDC - Voor de middenleeftijd zijn KWB en Femma weggefallen en is het aanbod dus minder - Voor de ouderen zijn de activiteiten van Okra, Vief en Samana belangrijke ontmoetingskansen
ONTMOETINGSPLAATSEN	
	- Huize Nassau of de vroegere Pastorie is een belangrijke meerwaarde in Zelem - De VZW Pastorie heeft de ambitie om een belangrijke rol te blijven spelen in Zelem, bijvoorbeeld als centraal verbindingspunt tussen en ondersteuningspunt voor verenigingen - De zitbankjes in de Heesstraat - Er is nood aan meer toegankelijke ontmoetingsruimtes in Zelem, waar zowel het verenigingsleven als bewoners gebruik van kunnen maken - De kerk functioneert ook als ruimte voor activiteiten - Het WZC beschikt over 2 feestzalen waar verenigingen gebruik van kunnen maken - Het WZC wil samenwerken met het lokaal bestuur om meer ontmoeting te realiseren; ze stellen daarvoor hun accommodatie ter beschikking - Het skatepark is een ontmoetingsplaats voor 10-12-14 jarigen - De tennis en paddel floreren en daarnaast zijn ook de sporthal en de voetbalkantine geliefde ontmoetingsplaatsen; ook Dansfactory Roba is erg in trek - Er is nood aan een loop piste - De voetbal heeft geen jeugdwerking, de voetballende jeugd trekt naar Linkhout - Het Sint Jansklooster is een ontmoetingskans en geeft uitstraling aan Zelem. Zij willen ook iets betekenen voor Zelem en denken aan enkele activiteiten zoals kerstmarkt, paaseierenzoektocht - Okra, Vief en Samana maken zich zorgen over een geschikte zaal voor hun activiteiten; nood aan duidelijkheid over de nieuwe multifunctionele zaal - De Sfinx hebben een nieuw lokaal; zij geven aan open te willen staan voor de buurt - Nood aan extra (speel)pleintje met wat banken, bijvoorbeeld aan de school - Vraag om speeltuintje aan sporthal uit te breiden en te vernieuwen - De speelstraten bieden kansen voor ontmoeting tussen kinderen en tussen ouders - Vraag naar banken, zowel in de straten als in heesbos - Betere communicatie over wat er te doen is via bijvoorbeeld elektronische informatieborden - Wat de Zelemaar mist: een winkeltje en een bruin cafétje
Kwetsbaren:	- 't Opstapje is goed gekend; heeft nood aan ondersteuning - De doorsnee Zelemse activiteiten zijn voor kansarmen niet betaalbaar - De garageverkoop is voor hen wel een mooie kans voor ontmoeting

BURENHULP

- In Zelem zijn veel oudere alleenwonenden, dat vergroot de kans op vereenzaming.
- Er is vooral burenhulp bij de naaste buren
- Daar waar er straatactiviteiten zijn en zeker als er een straatcomité is, is er meer burenhulp; de mensen kennen elkaar beter
- De hulp die geboden wordt is heel verscheiden, meestal praktische hulp, maar ook psychische hulp door eens een babbeltje te gaan doen of ondersteuning bij iemand die ernstig ziek is of palliatief
- In sommige straten wordt de nood aan hulp via een WhatsApp groepje gecommuniceerd
- Hulp vragen blijft voor de meeste mensen moeilijk; hoe beter je iemand kent hoe makkelijker je de stap zet om hulp te vragen
- De kansarmen in de Breedvenstraat helpen elkaar
- Om de mogelijkheid te scheppen dat ook de kwetsbare kinderen van het Kindertehuis kunnen deelnemen aan de vrijetijdsactiviteiten is er nood aan hulp bij het vervoer

ZORG

ZORGAANBOD

- Dankzij de ondersteuning van de sociale dienst van het OCMW en de diensten van de mutualiteiten is thuiszorg relatief gemakkelijk te organiseren
- Waar veel ondersteuning nodig is, is er nood aan coördinatie tussen de verschillende hulpverlening
- Tevredenheid over de thuisverpleging en het geheel van zorgaanbod
- De dokterspraktijk heeft een patiëntenstop
- In het weekend of op feestdagen moet je voor een dokter van wacht naar het medisch centrum in Beringen
- Er is een goede samenwerking tussen de huisartsenpraktijk en het woonzorgcentrum. Hetzelfde geldt voor het Kindertehuis.
- Bij de thuiszorg is de afstemming tussen vraag en aanbod moeilijk. De opstart van nieuwe hulp loopt soms moeilijk. Het regelmatig wisselen van hulp is voor de meeste hulpvragers een minpunt. Er is behoefte aan een kapster die aan huis wil komen.
- Er is veel informele zorg, zowel binnen families als tussen burens
- Jonge ouders spreken over een tekort aan opvang
- De Buitenschoolse Kinderopvang is van kwalitatief hoog niveau

Kwetsbaren:

- De kansarmen in Zelem zijn zeer tevreden over de dokterspraktijk
- De kiné is moeilijker te betalen, daar gaan ze dan ook niet naartoe
- Professionele actoren signaleren dat er de laatste tijd meer verdoken armoede is
- Thuiszorg is soms financieel moeilijk te dragen, vooral als er meer hulp nodig is dan 4 uur per week
- Er is nood aan toegankelijke geestelijke gezondheidszorg

AFSTEMMING

- De zorg is goed afgestemd op elkaar. De verpleeggroepen hebben contact met elkaar. De thuiszorg is afgestemd op de noden en er is een goede samenwerking met poetsdienst en klusjesdienst.
- De afstemming van de zorg op elkaar loopt soms via het OCMW
- Thuiszorg gebruikt een zorgboekje als communicatiemiddel
- De verpleging signaleert vaak als er iets aan de hand is of als het echt niet meer gaat
- Over de afstemming tussen de professionele en informele zorg zijn de meningen verdeeld. Sommigen vinden dat er een goede communicatie is en dat ze als mantelzorger voldoende betrokken zijn bij de beslissingen die worden genomen. Anderen benoemen deze afstemming als een moeilijk proces, met te weinig overleg en als mantelzorger veel geregeld. Zij hebben nood aan meer coördinatie vanuit professionele hoek.
- Er is te weinig overzicht van een traject van een persoon, er is te weinig gestructureerd overleg.
- Sommigen zorgverleners benoemen het beroepsgeheim als iets wat het verbindend werken tussen formele en informele zorg in de weg staat.
- Er loopt een goede samenwerking tussen de jeugddienst, de school en de jeugdvereniging

PUBLIEKE RUIMTE EN HUISVESTING

MOBILITEIT

- Voor mensen die mobiel zijn en met de auto kunnen rijden, ligt alles binnen handbereik. Bewoners zonder auto ervaren mobiliteit als een groot probleem. Vooral de bereikbaarheid van winkels baart zorgen.
- Er is een lijnbus verbinding in Zelem van Diest naar Heusden, maar geen verbinding met Halen-Centrum. Na 20u rijdt er geen lijnbus meer.
- Schoolgaande jongeren geraken met de lijnbus vlot in Diest en Lummen, maar niet in Herk-de-Stad of Hasselt. Zowel schoolgaande jongeren in Hasselt als ouderen die een uitstapje maken naar Hasselt geven aan dat ze regelmatig de overstap in Lummen missen en daardoor niet meer naar Hasselt gaan of wel een andere oplossing zoeken (meestal auto)
- Het is moeilijk te begrijpen voor bewoners van Zelem dat die lijnbus naar Heusden rijdt. Er is niemand die in Heusden moet zijn.

Belbus:

- De belbus zou een mogelijke oplossing kunnen zijn voor ouderen of mindermobielen om in Halen of Herk-de-Stad te geraken.
- De meerderheid van de bevroegden weten niet hoe de belbus werkt en de helft denkt zelfs dat de belbus niet meer bestaat.
- De communicatie van de lijn over de belbus is niet zo duidelijk
- Voor mensen die moeilijk stappen is de belbus geen oplossing. Ze moeten nog aan de halte geraken.

MMC:

- De ouderen die gebruik maken van de MMC zijn er heel content van

WAAROM MENSEN IN ZELEM WONEN EN BLIJVEN WONEN

- Groen, heesbos, de rust en schoonheid van de natuur, een zalig dorp om te wonen
- Er is geen grote verkeersader
- De bewoners: content, vriendelijk, behulpzaam
- Dorpsgevoel, de mensen kennen elkaar
- De ligging, kort bij de autostrade, met de auto is alles vlot bereikbaar
- Een levendig dorp; voor kinderen is alles goed georganiseerd

WONINGEN

- Een hoog cijfer eigenaars; weinig huurwoningen
- Oude huizen worden regelmatig gerenoveerd. Er staan veel oude huizen te koop.
- Aan de Schansstraat en Heidestraat zijn uitbreidingsplannen voor een mix aan woningen
- Het aanbod woningen voor alleenstaanden is beperkt
- Er ontbreken sociale woningen en er is nood aan een mix van woningen
- Kwetsbare personen hebben nood aan betaalbare huurwoningen
- Zelem heeft een WZC met ook een aantal serviceflats

BUURTWINKEL

- De Zelemaar ervaart het als een groot probleem dat er geen buurtwinkel(tje) is. Ook bewoners die zich niet kunnen verplaatsen met de auto, moeten in hun basisbehoeften kunnen voorzien
- Nood aan communicatie over mogelijke winkel, bijvoorbeeld op het industrieterrein
- Ouderen, zelfs geboren Zelemenaren, trekken uit Zelem weg omdat ze vrezen er op termijn niet meer in hun basisbehoeften te kunnen voorzien
- Ook het ontbreken van een bankautomaat is een groot gebrek

(FEEST)ZALEN EN VERGADERLOKALEN

- De parochiezaal gaat weg. Er komt een multifunctionele zaal in het nieuwe gebouw van de school, met een lift.

- De ouderenvereniging uiten hun bezorgdheid. Zij hebben voor hun werking een vergaderlokaal en een feestzaal nodig. Zij betwijfelen dat de nieuwe zaal een antwoord zal bieden aan hun noden.
- Er is nood aan overleg en communicatie over wat er mogelijk is in de nieuwe multifunctionele zaal
- De pastorie heeft geen lift en is daardoor minder geschikt voor ouderen en minder mobiele personen

WEGEN EN FIETSPADEN

- Veel wegen zijn aan een onderhoudsbeurt toe
- De weg naar Meldert is gevaarlijk, zeker voor fietsers. Ook het fietspad naar Halen is gevaarlijk
- Een aantal bevrageden geven aan zich als fietser en voetganger onveilig te voelen
- Meer fietspaden zou het fietsen veiliger kunnen maken
- Nood aan voetpaden die vlot begaanbaar zijn en rolstoeltoegankelijk
- In het centrum en de doorgangswegen zijn er geen fietspaden. De voetpaden worden vaak beschouwd en gebruikt als fietspad.
- Nood aan communicatie over wat er gepland is en nood aan inspraak over een visie op langere termijn. Bewoners willen daar mee over nadenken en hierbij betrokken worden.

ANDERE INFRASTRUCTUUR

- Speeltuin aan sporthal uitbreiden
- Nood aan buurtpleintje of speeltuintje bijvoorbeeld achter de school
- Het groen behouden, nog meer openstellen via wandelwegen en ook rolstoeltoegankelijk
- Meer zitbanken in het straatbeeld en in heesbos
- Tekort aan parkeerplaatsen in het dorp
- Parkeerproblemen Stationsstraat
- Grote nood aan bankautomaat
- Het WZC wil zijn accommodatie ook graag openstellen voor de Zelekenaars en wil ook samenwerken met het lokaal dienstencentrum
- De kerk wordt af en toe reeds voor andere doeleinden gebruikt (quiz, concert)
- Vraag naar gratis Wifi in de openbare gebouwen
- Het sportcomplex en de tennis wordt heel erg geapprecieerd
- De Sfinx heeft een nieuw prachtig gebouw
- De KSA zou ondersteuning kunnen gebruiken bij het onderhoud en verdere uitbouw van hun lokalen
- Het idee van een mogelijk station wordt door de meesten warm onthaalt

5. Aanbevelingen

AANBEVELINGEN BUURTANALYSE ZELEM

De aanbevelingen zijn geformuleerd vanuit de aandachtspunten en vanuit het perspectief van de 6 kenmerken van een zorgzame buurt. Vanuit de aandachtspunten zijn mogelijke acties geformuleerd, die verder verkent kunnen worden.

Verder dienen de acties opgenomen te worden op verschillende niveaus namelijk op het niveau van het beleid, de professionele organisaties/voorzieningen en op het niveau van de verenigingen/buurtbewoners.

Bepaalde acties zijn op korte termijn te realiseren en bepaalde acties vragen eerder een langetermijnaanpak.

THUIS VOELEN		
Aandachtspunten	Mogelijke acties	Niveau
De integratie van nieuwe bewoners kan beter	-Samenwerking met vzw Pastorie om het groene boekje te vernieuwen (telefoonnummers bewoners + lokaal aanbod op vlak van ontmoeting, basisvoorzieningen, zorg- en dienstverlening) -Uitbouw antenne van het LDC - Adres en – infoboekje, boekje kan overhandigd worden aan nieuwe inwoners (bv door vzw of vrijwilligers) uit de buurt	Lokaal bestuur en verenigingen
De samenhang tussen bewoners in bepaalde straten kan verbeterd worden	-Aanmoedigen van straatactiviteiten (buurtfeest, straatfeest, speelstraat) -logistieke ondersteuning voor organiseren buurtfeest -publieke ruimtes onder de aandacht brengen - Opsomming van logistieke ondersteuning terugkoppelen in infoblad en groen boekje bv. Hoe speelstraat aanvragen, hoe tafels en stoelen aanvragen, hoe subsidie Vlaanderen Feest aanvragen, ...	Lokaal bestuur en bewoners

ONTMOETING		
Aandachtspunten	Mogelijke acties	Niveau
De grote dorpsactiviteiten hebben blijvende ondersteuning nodig in overleg	- Samenwerking met de organisatoren in functie van ondersteuning - De bewoners meer betrekken bij de dorpsactiviteiten - Via 'give a day', mensen die een handje willen helpen op evenementen	Lokaal bestuur, verenigingen en bewoners
Er worden regelmatig activiteiten georganiseerd in Zelem maar niet elke Zelemaar is altijd even goed op de hoogte van wat er bestaat op gebied van ontmoeting en vrijetijdsbeleving.	- Uitbrengen van gezamenlijke kalender met alle activiteiten van verenigingen - Op termijn digitale reclameborden van alle activiteiten in de gemeente, eventueel apotheker vragen voor op zijn scherm	Lokaal bestuur, verenigingen
Er is nood aan toegankelijke ontmoetingsruimtes	- Verkenning van mogelijke ruimtes en deze in kaart brengen - Bewoners en verenigingen informeren over mogelijkheden - Duidelijke en open communicatie over wat er in De Pastorie mogelijk is en aan welke voorwaarden - Uitbouw van een antenne LDC - Samenwerking met het WZC, zij hebben 2 zalen en zij verkennen de mogelijkheid van een cafetaria? - De klapbus inzetten op andere tijdstippen om ontmoeting laagdrempelig tussen buurtbewoners te bevorderen bv. De manier waarop reclame gemaakt wordt, naar de mensen toe gaan, nadruk leggen op ontmoeting i.p.v. op het vervoer. Meer inzetten op doelgroepen die tot nu toe nog niet naar de bus kwamen. - Aanbod moet ook vraaggestuurd werken - Welke ontmoetingsruimtes beschikbaar zijn communiceren in het groene boekje	Het lokaal bestuur, verenigingen en bewoners
Professionele voorzieningen kunnen een verbindende rol opnemen in de buurt	- Verkenning van een samenwerking met het woonzorgcentrum in functie van een lokaal activiteitenaanbod -> moet stelselmatig groeien - Mogelijkheid van een dorpsrestaurant of cafetaria op te zetten verder verkennen in het WZC	Het lokaal bestuur en professionele voorziening

BURENHULP		
Aandachtspunten	Acties	Niveau
Burenhulp kan bevorderd worden	-verbindende communicatie door storytelling (Klapbus, seniorenkrantje, infoblad, facebook, ...) -Straatactiviteit stimuleren en ondersteunen zodat buren elkaar beter leren kennen bv. Dag van de buur - Mooie voorbeelden van burenhulp in de kijker plaatsen -Verbindende rol voor buurtwerker -Logistieke ondersteuning voor straatbuurtfeest, speelstraat? -Logistieke ondersteuning in kaart brengen -‘Halen helpt’ verder zetten -Give a day (vrijwilligersplatform)	Het lokaal bestuur en bewoners
Bewoners in een kwetsbare positie hebben nood aan ondersteuning	- Stimuleren en ondersteunen van de informele zorg door goede wisselwerking met eerstelijnszorg binnen de eerstelijnszone -Klapbus inzetten bv laagdrempelig, in Breedvenstraat gaan staan voor ontmoetingsmoment -Gele doos (alle info over patiënt, de hulpverlener kan de doos in de frigo vinden)	Het lokaal bestuur, verenigingen en bewoners
	ZORG EN PROFESSIONELE HULP	
Aandachtspunten	Mogelijke acties	Niveau
Ouderen hebben ondersteuning nodig om in hun vertrouwde omgeving te kunnen blijven wonen	-Verderzetten met huisbezoekenteams bij ouderen via het project Buurtgezellen. Zo kunnen we de zorgnoden van ouderen opvangen en gericht doorverwijzen naar de juiste hulpverlening. -Werken met doorverwijskaartjes voor professionele thuiszorgdiensten - Verenigingen informeren en versterken rond inclusief werken -De Klapbus meer inzetten om zorgnoden op te vangen en om bewoners te informeren over zorg en aanbod -Uitbouw van een antenne van het LDC	Het Lokaal bestuur, bewoners en voorzieningen

Jonge ouders geven aan dat er een tekort aan kinderopvang is.	-opvangaanbod in kaart brengen (onthaalmoeiders, opvangvoorzieningen, crèches) via Opgroeien -Indien nodig mogelijkheden zoeken om te stimuleren door bv subsidie bij opstart onthaalouder?	Het Lokaal bestuur
De samenwerking tussen interne en externe diensten kan bevorderd worden	-Verkenning van een mogelijke samenwerking tussen het woonzorgcentrum en het LDC -Samenwerking met andere thuiszorgdiensten -LDC kan aanspreekpunt zijn voor voorzieningen en verenigingen in functie van doorverwijzing. (Enkel contactgegevens doorspelen) -Doorverwijskaartjes voor professionelen	Het lokaal bestuur, verenigingen en voorzieningen
Mantelzorgers vragen ondersteuning	-Mantelzorgers in kaart brengen en hoe ondersteunen? Wat zijn hun noden? Hoe waarderen? -Info- en versterkingskanaal voor mantelzorgers + overlegavonden (wordt in het najaar opnieuw opgepikt) -Samenwerking met NOAH-dagopvang verder uitdiepen en kenbaar maken met ook als doel het (tijdelijk) ontlasten van mantelzorgers	Het lokaal bestuur en bewoners
Er is nood aan een toegankelijk aanbod geestelijke gezondheidszorg	-Onderzoeken hoe de nood aan geestelijke gezondheidszorg (o.a. van ouderen in het WZC en dokterspraktijk) kan opgevangen worden. BV door samenwerking met een CGG -Bv. Via KRUIPUNT eerste hulp bij psychische en sociale problemen (Carine Leenders volgt op)	Het lokaal bestuur en voorzieningen

PUBLIEKE RUIMTE, HUISVESTING EN MOBILITEIT

Aandachtspunten	Mogelijke acties	Niveau
Er is vraag naar meer zitbanken, zowel in de straten als in Heesbos. Voor ouderen die vaak niet lang aan een stuk kunnen stappen, is het belangrijk om op regelmatige afstand een rustpunt te hebben+ dit zijn ontmoetingskansen.	-Verdere verkenning van deze nood met de bewoners -Werkgroepje opstarten met bewoners (voorstel van aanpak door buurtwerker) -Project van LOGO voor de zitbanken -Het groen nog meer openstellen via wandelwegen -Aangepaste vuilnisbakken + voetpaden rond het WZC	Het lokaal bestuur en bewoners

Het speeltuintje aan de sporthal wordt erg gewaardeerd maar het zou nog wat uitgebreid mogen worden. Ook is er nood aan een extra (speel) pleintje met banken.	-Picknick tafels en meer speeltuigen -Voorstel van aanleg speeltuintje i.s.m. de school -Mogelijkheid verkennen naar speeltuintjes. Bv Huize Nassau? (kindergemeenteraad)	Het lokaal bestuur en bewoners
Er is nood aan een loop piste en andere publieke beweegruimte	-De mogelijkheden verkennen om meer sport en beweging te creëren - Verkenning van het idee van een loop piste aan te leggen - De mogelijkheden voor een jeugdwerking vanuit de voetbalclub onderzoeken en bespreekbaar maken (de overeenkomst is getekend, de 3 jeugdwerkingen werken nu samen)	Het lokaal bestuur, verenigingen en bewoners
Zowat alle bevroagden geven aan dat ze een buurtwinkel missen. Ook bewoners die zich niet kunnen verplaatsen met de auto, moeten in hun basisbehoeften kunnen voorzien. Vooral ouderen geven aan een krantenwinkel en een bankautomaat ook te ervaren als een gebrek. Een bruin café wordt ook gemist, een café waar je als het ware met je vuile kleren aan iets kan gaan drinken.	-Uitbreiding bedrijfshallen, er zijn plannen voor een winkel met appartementen erboven -Mogelijkheid van een bankautomaat verkennen i.s.m. banken (blijven proberen bij banken) -Ondernemers stimuleren en ondersteunen voor het oprichten van een buurtwinkel -Stand van zaken in zoektocht naar mogelijkheden duidelijk communiceren naar bewoners	Het lokaal bestuur en bewoners
In het dorp met de aanwezigheid van school, kerk en Huize Nassau, is er vaak een tekort aan parking. Ook in de Stationsstraat, aan de bakker en het funerarium is parkeren een probleem en creëert dat onveiligheid voor fietsers en voetgangers. Het beurtelings parkeren is niet voor iedereen duidelijk.	-Stationsstraat -> aanstellen van een studie bureau om de straat te herinrichten om duidelijk te maken waar al dan niet geparkeerd mag worden. -Mogelijkheden in de buurt van school gebruiken voor extra parkeerruimte: Afbraak parochiezaal zorgt voor extra parkeerruimte + optie bekijken voor overname grond naast de school. -Info over beurtelings parkeren bv infoblad, facebook,..)	Het lokaal bestuur en bewoners
Vraag naar gratis wifi in de openbare gebouwen.	-verkennen van mogelijkheid gratis wifi in bepaalde openbare gebouwen	Het lokaal bestuur en bewoners
Er is nood aan duidelijkheid over de nieuwe multifunctionele zaal. De ouderenvereniging uitent hierover hun bezorgdheid, zij	-Overleg en info momenten met de bewoners -School neemt de zaal in september in gebruik; andere activiteiten zullen pas vanaf januari 2022 georganiseerd kunnen worden	Het lokaal bestuur, verenigingen en bewoners

twijfelen of de nieuwe zaal een antwoord zal bieden voor hun noden.	-Opendeurdag bij opening op 24 september + opnemen in groene boekje	
De communicatie van de lijn over de belbus is niet zo duidelijk. De meerderheid van de bevrageden weet niet hoe de belbus werkt en de helft denkt zelfs dat de belbus niet meer bestaat.	-Campagne voor het promoten van de belbus (flexbus ipv belbus indien er meer over geweten is) -Communiceren naar bewoners vanaf het moment dat hier meer duidelijkheid rond is	Het lokaal bestuur
Er is nood aan een rechtstreekse busverbinding vanuit Zelem naar Halen.	-Mogelijke drempels rond mobiliteit in kaart brengen -De bekendheid vergroten van de minder mobiele centrale en de Klapbus + eventueel via give a day: burenhulp en aanmoedigen om samen te rijden	Het lokaal bestuur
Veel wegen zijn aan een onderhoudsbeurt toe. Over het algemeen verlangen de bewoners naar meer en bredere fietspaden. Meer voetpaden die ook vlot begaanbaar zijn voor rolstoelgebruikers en ouderen met een rollator, zouden meer veiligheid creëren in het dorp.	-Samen met studiebureau en betrokken actoren een plan opmaken voor de herinrichting van de dorpskern en deze ook stelselmatig uitvoeren. -Een aantal straten enkel richting maken -Rolstoeltoegankelijke voetpaden	Het lokaal bestuur, verenigingen, en bewoners
Er ontbreken sociale woningen, er is nood aan een mix van woningen. Vooral éénpersoonswoningen, appartementen, dus woningen die kleiner en betaalbaarder zijn ontbreken. Kwetsbare personen geven aan dat er nood is aan betaalbare huurwoningen. Naast betaalbare woningen is een progressief woonbeleid met o.a een stimulatie van kangoeroewoningen zeker aan te bevelen.	-Verdere samenwerking met het SVK (land van Loon) -Verkenning bij SVH (ombouw naar 1 huisactor) -Sociale woningen en woningen voor alleenstaanden mee opnemen in uitbreidingsplannen -> er komen 36 sociale woningen aan de Schans waarvan 15 koop en 21 huurwoning. Van de 21 huurwoningen worden er 6 enkel voor senioren aangeboden.	Het lokaal bestuur

Communicatie		
Aandachtspunten	Mogelijke acties	Niveau
De meerderheid van de bevroegden beseffen dat niet alles op korte termijn realiseerbaar is. Zij uit hun nood aan duidelijke communicatie over wat er gepland is en aan inspraak over een visie op lange termijn. Zij willen daar graag mee over nadenken en bij betrokken worden.	-Overleg en informatie momenten -Heldere en duidelijke communicatie ivm plannen -Samen zitten met de geïnterviewden om acties te bespreken, volgende stap is iedereen bevrage via schriftelijke enquête, achteraf volgt een algemeen overlegmoment	Het lokaal bestuur en bewoners
Kwetsbaarheid		
Aandachtspunten	Mogelijke acties	Niveau
Huize Sint-Vincentius heeft nood aan hulp om kwetsbare kinderen te helpen vervoeren om deel te kunnen nemen aan activiteiten van verenigingen.	-Buurtwerker (verbindende rol tussen directie en oudercomité) -Give a day	Het lokaal bestuur, voorzieningen en bewoners
De initiatiefnemers van 't Opstapje geven aan nood te hebben aan meer ondersteuning vanuit de stad, om hun werking beter af te kunnen stemmen op de steeds toenemende vraag naar hulp van mensen in armoede. Ze geven aan te klein gehuisvest te zijn om voldoende ontmoetingskansen te bieden voor mensen in armoede. Ook dienen mensen in armoede zich te verplaatsen met het openbaar vervoer om hun voedselpakket te gaan halen, wat voor velen niet altijd haalbaar is.	-Buurtwerker (verbindende rol, luisterend oor, voelen wat er leeft...) -Noden en drempels in kaart brengen -Samen zoeken naar een activiteit voor de meest kwetsbaren -Kortings- of stimulerende instrumenten -Blijven zoeken in de samenwerking met 't Opstapje, OCMW en andere vrijetijdsaanbieders -Idee om i.s.m. met 't Opstapje een info avond rond armoede te organiseren in het LDC	Het lokaal bestuur

Professionele actoren signaleren dat er de laatste tijd meer verdoken armoede is.	-Manieren zoeken om de klapbus in te zetten + bekendmaking -Samenwerken met 't Opstapje (buurtwerker) -Doorverwijskaartjes voor professionele actoren -Ziekenzorg (Samana) zou hier een belangrijke factor kunnen in spelen -Bewoners zo goed mogelijk informeren over mogelijke ondersteuning. De link met het OCMW heeft nog steeds een wat negatieve bijklank, een andere naam voor OCMW (sociaal huis of sociale dienst) klinkt toegankelijker -Info i.v.m. kinderarmoede, bijzondere aandacht voor alleenstaande ouders	Het lokaal bestuur en professionele actoren
---	---	---